Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 62 (17185) | 1986 оной мартын 12, среда | Сэп 3 мүп.

...Н ЕХЭ УДХЫЕНЬ ...ҮЙСЭД ШУДАЛХА

...тскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съезд ган... манай ороной бэшэ, харин бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн ...дэ, саашанхи хүгжэлтэдэ асари ехэ нүлөө үзүүлхэ, ...шэгүй ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг мүн болоно. ...С-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Гор... хэһэн Политическэ элидхэл, партиин Программын ...айруулга болон Устав дотор мүнөөнэй дэлхэйн хүг... гол асуудалнууд, Совет гүрэнэй социально-эконо... дэбжэлтые хурдадхалгын, парти доторой ажа... амин шухала асуудалнууд али бүхы талаһаа гүн ...гөөр, шүүмжэлхы хэлбэритэйгээр шэнжэлэгдэһэн, ...байдалай табидаг орёо шанга асуудалнуудта үнэн ...зүб · харюунууд үгтэһэн байна. Съездын ма...нууд дотор, тэрэ тоодо «1986—1990 онуудта бо... 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба со... хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай» СССР-эй Ми...үүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. И. Рыжковой ...дотор манай Эхэ ороной экономическа ба социаль...лтые хурдадхаха, эрдэм ухаанай үндэһөөр арадай ...һалбари бүхэнние ниэнэлхэ, арад зоной һуудал бай... эрид шууд һайжаруулха асари ехэ хараа түсэбүүд ...лагданхай, тэдэнние бэелүүлхэ бодото харгы замууд, ...арганууд тодо һопороор заагданхай гээшэ.

...р нимэһээ КПСС-эй XXVII съездын материалнууд ...марксизм-ленинизмын хэтэдээ мүнхэ һургаалые ...дань хүгжөөлгэдэ оруулһан ехэ хубита мүн болоно. ...өө үедэ совет коммунистнуудай энэ ехэ хуралдаа...шиидхэбэринүүдтэй бүхы дэлхэйн нютаг нуга бүхэндэ ...буурашагүй анхаралтайгаар танилсана, шудална, ...үзэнэ, үе сагай бодото байдалтай сасуулан ха...жэ бидэ һайн мэдэнэбди. Энэньшье ойлгосотой. ...гэхэдэ, партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүд ...эрид хубилалтын үе сагта табигдажа байгаа ...бэшэ зорилгонуудые элирхэйлэн харуулаа. Со...-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха гээшэ олон ...нүүдтэй. Политическэ, экономическа, эрдэм-техни... социальна, соёлой ба ухаан бодолой, һанаан сэдьхэ... хоорондоо холбоотой шэглэлнүүдыень гүн гүнзэгы ...шэнжэлэн хараха хэрэгтэй. Энээнгүйгөөр ажабайдал... хэрэгтээ залан сэхэ хубилалта туйлажа шадаг...

...р нимэһээ түрэл партиингаа түүхэтэ съездын шиид...нүүд болон материалнуудые, нүхэд М. С. Горбачев ...Н. И. Рыжковой хэһэн элидхэлнүүд доторхи гүн уд...захяа заабаринууд болон тобшололнуудые тодо һо... тайлбарилха, ажалша хүн бүхэндэ һайнаар ойл... энээнэй ашаар партиин табиһан ехэ хараа түсэбүү... бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ олоннитые элсүүлхэ гээ...дэрэй шухалын шухала зорилго мүн. Энээндэ мү... партиин, совет, профсоюзай болон комсомолой орга...нууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, нниитын эмхинүүд ...шадалаа, дүй дүршэлөө гүйсэд зорюулха болоно ...Иимэ дүй дүршэл манай областной партийна орга...да бии гээшэ.

...ртиин съездын хүдэлмэриеэ эхилһэнһээ хойшо, КПСС-...ай Политическэ элидхэлэй хэблэлдэ толилогдоһо...аа хото, хүдөөгэй ажалша коллективүүдтэ, һурал...зургаануудта олон тоото митингнүүд, суглаанууд, ...хөөрэлдөөнүүд болон уулзалганууд үнгэргэг...лэ бэлэй. Лекторнууд, агитаторнууд, политин...торнууд, дээрэһээ заабари хүлеэжэ байнгүй, тэрэл да...ашадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэрие эхилһэ... һайшаалтай. Энэ талаар Октябрьска, Хойто-Байга...хэнэй, Зэдын, Сэлэнгын болон бусад районуудта ...тай үргэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. ...шье съездын материалнуудай гүн гүнзэгы ...манай урда табигдаһан айхабтар ехэ хараа зорил... Политическэ элидхэлэй, КПСС-эй Програм... болон Уставай теоретическэ заабаринуудые ажал... тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэрие холын ха...ар, тоб гэмэ һонороор, ажалша коллектив бүхэ...дхэжэ байгаа хэрэгүүдтэй нягта холбоотойгоор, ...тайгаар ябуулха эрилтэ мүнөө табигдана. ...гол адагтаа хүрэхэгүй гэдэгые һанажа, шаг шууяа..., хубхай хооһон үгэгүйгөөр, тон даамгайгаар энэ ...хүдэлмэри эрхилхэ гээшэ тон шухала. Тэрэнние ...партийна комитедүүд хүтэлбэрилхэ үүргэтэй.

...түрүүн КПСС-эй XXVII съездын материалнуу... партийна, политическэ ба олоннитын экономическа ...ажалай һургуулинуудта шудалжа эхилхэ ушартай. ...талаар партиин райкомууд, КПСС-эй обкомой Поли... гэгээрэлэй байшан, партийна кабинедүүд бэлэд... юумэ хэхэ, пропагандистнуудай семинарнуудые ..., съездын делегадуудтай уулзалгануудые эмхид... болоно. Энэмнай нилээд олон ажалшадта ха... байха. Юуб гэхэдэ, байгша һуралсалай жэлдэ эл... политическэ һургуулинуудта 44,7 мянган ... олоной экономическа һуралсалда 78,7 мянган ... мэдэсэеэ дээшэлүүлнэ. 800 гаран пропа...нууд партийна һуралсалай хэшээлнүүдые үнгэр..., съездын теоретическэ заабаринуудта ехэ ан...хандуулха зэргэтэй.

...ажалша коллективүүдтэ, хүн зоной ажаһуудаг газар... ниитэ-политическэ хүдэлмэри эдэбхижүүлхэ, ...лективүүдэй болон лекторнүүдэй бүлэгүүдэй ажал ... улам эршэмтэйгээр эрхилхэ саг эхилбэ гээшэ. ...гү, али политинформатор, хүн бүхэнтэй уул... партиин экономическа стратеги, социальна поли... болон уласхоорондын байдал тухай эли тодоор, ...гоор хөөрэжэ үгэхэ уялгатай бшуу. Эндэ ма... шадалые зүбөөр хэрэглэхэ ушартай. Юуб гэхэ... республика доторнай 10,8 мянган агитатор, 10,5 мян... политинформатор, «Знание» бүлгэмэй 14 мянган ...-лекторнүүд мүнөө тоологдоно. Энэмнай үзэл сур... хүдэлмэриин шанар болон дэлисые үндэһөөрнь ...үүлхэ аргатай хүсэн ха юм. Тиимэһээ тэдэнэй ...хэрэгүүдые эмхитэйгээр, аша үрэ ехэтэйгээр хү...лхэ гээшэ ехэ удха шанартай болоно.

...харуулан ойлгуулха агитациин үүргэ нүлөөн ...ехэ. Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые, ...хоёрдохи табан жэлэй түсэбүүдые хараадаа аба... хаанагүй шэнэ удхатай, гоё һайханаар шэмэг... харуулан ойлгуулгын хэрэгсэлнүүд бэлдэгдэжэ, ... ёһотой гээшэ. Тиихэдээ ажалша коллектив ... бодото хэрэгүүдтэй сэхэ холбоотой, түсэб болон ...гонуудынь тон элеэр харуулһан байха зэргэтэй. ...шухала хэрэгтэ соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, ...нүүд болон уран һайханай бүлгэмүүд эдэбхи... хабаадаха уялгатай.

...съездын шиидхэбэринүүд болоп материалнуудые оло... дунда тайлбарилан дэлгэрүүлхэ, ойлгуулха яба... хэблэл, радио болон телевидениин бүхы арга бо...нуудые гүйсэд хэрэглэхэ зорилго табигдана.

...КПСС-эй XXVII съездын түгэсхэлдэ Михаил Сер... Горбачев үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ онсолон тэмдэглээ ...«Съездын шиидхэбэринүүдэй удха болон һүлдые ...хүн бүхэндэ ойлгуулха ёһотойбди. Тэрэнэй залан ...заабаринуудые гансашье ойлгуулха бэшэ, харин мү...ын эрилтэнүүдтэй тааралдуулан, бодото хүдэлмэри ...хэрэгтэй». Ушар нимэһээ мүнөө Коммунис ...н XXVII съездын гүн ехэ удхые гүнзэгыгөөр ...һаа, үргэн олоннитэдэ ойлгуулхаһаа, бүхы ажал... шэнэ амжалтануудта зоригжуулан элсүүлхэһээ ...шухала зорилго байхагүй. Энэмнай коммунист бү... партийна организаци бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

гай В. С. Кошловой бригада ажалай минута бүхэнние алдангүйгөөр хүдэлхые оролдоо. Эдэнэр «Дальтранспром» трестын мэдэлэй түмэр бетон хэрэгсэлнүүдэй заводойхидто 44 квартиратай байрын гэр бодхоожо байнхай. Һүүлэй үедэ заводой хүсэн нилээн ургаа. Теэд байранууд дуталдана, уламжалан хүдэлмэришэд дуталдана. Арадай ажахын элдэб һалбаринуудай хоорондоо дулдыдангяар хүгжэлтын тодо гэршэ энэл бшуу.

— Съезд дээрэ хэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэлые гэр гэртээ уншаабди. Эндээ удаань хөөрэлдөөбди. «Барилга аали удаанаар хэлгэтэй саашадаа эбсэжэ болохогүй. Энээнһээ боложо айхабтар ехэ мүнгэн зөөриин эрьесэ һаатуулагдана» гэжэ М. С. Горбачев тон зүбөөр ажаглан хэлээ. Ямар ушарһаа удаарнабибди? Заримдаа материалнууд һаатуулагдажа асарагдадаг, эмхидхэл һула байдаг. Теэд энэшье, тэрэшье асуудалыень оролдоол һаа, саг соонь шиидхэмээр

ФОТОРЕПОРТАЖ

ХАНАМЖАТАЙГААР ХАНАНУУДЫЕ БОДХООНО

Өөдөө харахада, хабарай шэнжэ орожо, үргэлжэдөө зэнхыһэн огторгойһоо яаралгүйхэн наран уярһан элшэнүүдээ сасана. Барилгашадта иимэ хаһада ехэл аятай: хүлдэхөөмэ хүйтэн бэшэ, ангаама халуун бэшэ. Бүтээсэньшье дээшэлнэ хэбэртэй: һурамхяар, зохисотой тааруугаар хирпиисэ ябталан табихадань, нюдэеэ һалгаангүй бай гэмээр. Хараһаар байтар байшангай хана түргэнөөр ургана.

— Зай, хүбүүд мүнөөдэр энэ сонхоёо «бүглэтэрөө» ябталха гэлсээ һэмди. Мартаагүй бээт! — гэжэ үнинэй барилгашан Г. И. Хахалова тухагүй ажаллажа байһан нүхэдтөө һамбаашалан хандаадхина.

— Юу хэлэнэбта, Галина Иннокентьевна. Хэзээ ядалсадаг һэнбибди. Эхэнэр шулуушадһаа дутахагүйл байхабди, — гэжэ барас шанга хоолойтой Б. А. Шаталов бардамаар харюусаадхина.

Г. И. Хахалова 28 хүнһөө бүридэһэн бригадада олон жэлдэ ажаллана. Эхэнэр барилгашад ехэнхидээ штукатуршэрдэгшын мэргэжэлтэй байдаг гэжэ сэдьхэхэ зуураа, энээнээ асуудал болгон бүридхэнэбди. «Хүдэлмэриин хүндые яагаад арсахаб. Теэд дүй дүршэл, дадал болоһон нүхэд гэжэ байха. Һайн хүдэлһэнэй түлөө хамтын баяр гэжэ байха. Ажаллаһандаа эсээшье һаа, сэдьхэлээрээ амарагшаб» — гэжэ Галина Иннокентьевна пулаадаа заһаха зуураа тодохон харюу үгэжэрхинэ.

«Улан-Удэтрансстрой» трестын 834-дэхи СМП-гэй коллективүүд республикын барилгын эмхинүүд соо үрэ бүтээсэтэ хүдэлмэреэрээ алдаршанхай юм. Таловка станцидахи барилгын 1-дэхи участогай В. С. Кошловой бригада ... юм, — гэжэ В. С. Кошлов һанамжаяа хэлэнэ.

«2000 он хүрэтэрхи үедэ социальна ехэ удха шанартай зорилго бэелүүлэгдэхэ — совет бүлэ бүхэн амяараа байра-квартираар гү, али үмсын гэрээр хангагдаха ёһотой» гэжэ съезд дээрэ баталагдаһан документнүүд соо заагданхай гээшэ. Кадрнуудые шэлэн табилгада шанга эрилтэгүйгоор иимэ ехэ зорилгын бэелүүлэгдэхэнь бэрхэтэй.

Тиимэһээл 44 квартиратай байрын гэрые зунай эхеэр ашаглалгада тушаахаар зэһэһэн барилгашадай һанамжа бодол бодото ажабайдалһаа һабагшатайл.

Г. ДАШЕЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Залуу барилгашан Александр Вершинин. 2. Шулуушад хүдэлмэридөө.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СЭГНЭЖЭ, БОДОЖО ҮЗЭМӨӨР

Манай «Забайкаллес» нэгэдэлэй мэдэлэй Хүртэйн, Гусиноозерскын, Хурамхаанай, Шулуутайн, Уоянай, Муйска леспромхозууд партиин XXVII съездые угтуулан модо зөөхэ, модо хэмжүүрлэн тайраха талаар абаһан уялгануудаа сүм бэелүүлээ. Майн 1 болотор жэлэйнгээ түсэбэй 55 процентые бэелүүлхэ гэһэн зорилгоёо саг болзортонь дүүргэхэ эрмэлзэлтэйгээр түрүү предприятинууд ажаллана.

Манай Лебяжинска участогай коллектив партиин съездые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтаа. Минии хүтэлбэрилдэг 16 хүнһөө бүридэһэн комплексно томодхогдоһон бригада жэлэй эхинһээ февралиин 25 болотор 9800 кубометр модо бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэбтэй һэн. Харин ороной модо бэлэдхэлгын түрүү предприятинуудай үүсхэл дэмжэн, мүрысөөндэ оролсоходоо, 12 мянган кубометр хэмжээнэй модо бэлэдхэхэ нэмэлтэ уялга абаһан юм. Хэгдэһэн хүдэлмэриин дүн ямар бэ гэхэдэ, 12800 кубометр модон бэлэдхэгдэжэ, арадай ажахын хэрэглэмжэдэ эльгээгдэбэ.

Иимэ дүнгүүдые туйлахань амар бэшэ байгаа. Коллективэй эб нэгэн хүсэн лэ манние ямаршье бэрхэшээлтэй үедэ абардаг гэбэл алдуугүй. Оньһон техникээ гүйсэд дүүрэнээр ашаглалгада онсо анхарнабди. Эндэ гурбан тракторист Г. Н. Игнатьев, Н. П. Сергеев, А. А. Елшин гэгшэдэй шадабарие, техникэдээ нарин нягтаар хандажа, тэрээнээ үрэ бүтээсэтэйгээр ашагладагыень тэмдэглэлтэй. Тиихэдэ модо унагаагшад В. Н. Карбушев, В. В. Дандаров, В. М. Намоконов, А. А. Довгаль гэгшэд олон жэлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй, хоорондоо харилсаатай хэдэн мэргэжэл шудаланхай юм.

Партиин XXVII съезд дээрэ түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй абтаһан энэ үедэ ороной модошодой онсо дэбжэлтэтэйгээр, һайнаар ажаллажа байһан тухай омогорхон тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсогшодой ажалай дүнгүүд «Лесная промышленность» газетын хуудаһануудта саг үргэлжэ толилогдожо, түрүүшүүлые урмашуулна, хойнотогшодой эршээ түргэдхэхэдэнь бодото һануулга болоно. Хандагайн, Онгогой, бусад хэдэн леспромхозуудай гээгдэлдэ орожо, манай нэгэдэлые бүхыдэнь хойшонь татаһан ушар һанаа зобооно. Магад, тэндэхи коллективүүдтэ ажалай түрүү онол арганууд, арга боломжонууд бодотоор хэрэглэгдэнэгүй ха гү? Саашадаа үргэн ехэ мүрысөөнэй үүргэ нүлөөе дээшэлүүлхэ гэбэл хойнотоһон коллективүүдэй урагшань татахаар хүтэлбэриин таарамжатай онол арганууд бэдэрэгдэхэ ёһотой гээд һанагдана. Съезд дээрэ нүхэр Н. И. Рыжковой хэһэн СССР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай элидхэл дотор «Хүтэлбэрилгын гуримые болон ажахы эрхилэлгын онол аргануудые нарижуулан һайжаруулга» гэһэн бүхэли бүлэг амяараа үгтэнхэй. «Гол түлэб хуушанай, ехэнхидээ захиргаанай аргаар ажахы хүтэлбэрилэгдэжэ, энэнь экономикын хүгжэлтэдэ һаад боложо байһан юм. Ухаан бодолой хүдэлхэгүйдэ, ажал хэрэг ябабашье урагшатай ябахаяа болино ха юм».

Тон зүйтэй үгэнүүд гэжэ сэгнээр, бодомжолжо үзэмөөр.

В. ТОРМОЗОВ,
Баргажанай леспромхозой бригадир.

ҮНЭТЭ ҮҮСХЭЛНҮҮД МҮНДЭЛНЭ

Партиин XXVII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэһэн Политическэ элидхэлэй «Эрдэм, техникын дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ арадай ажахые һэльбэн шэнэдхэхэ» гэһэн бүлэгые заводоймнай хүдэлмэришэд урмашан уншаба. Үйлэдбэрие һэльбэн шэнэдхэлгэдэ ба техникээр зэбсэглэжүүлгэдэ 200 миллиардһаа дээшэ түхэриг капитальна һомололго хэгдэхэ. Энэ ехэ мүнгэн зөөриин зарим хубинь манай шэлэй заводые һэльбэн шэнэлэлгэдэ зорюулагдаха болоно. 1987 онһоо заводнай һэльбэн шэнэлэгдэжэ, шэл үйлэдбэрилэн гаргалга 2—2,5 дахинаар дээшэлхэ.

Шэл үйлэдбэрилэн гаргадаг цехэймнай хүдэлмэришэд партиин XXVII съездын нээгдэтэр байгша оной хоёр һарын даабарие сүм дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 27 мянган дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлээ һэн. Съездын нээгдэһэн үдэр митинг боложо, цехэймнай хүдэлмэришэд үдэр бүри 46,5 мянган дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилхэ гэжэ шиидэ һэн. Тиигэжэ хамаг арга боломжонуудаа элсүүлэн, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, коллективнай үдэр бүри 47 мянган дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилэн гаргана. Хүдэлмэришэд З. С. Попова, Г. Я. Литвинцев, В. Я. Мисник, Е. Я. Филева, Н. В. Сафронов гэгшэд габшагай ажалаараа олоной дундаһаа шалгарна. Эдэ түрүү хүдэлмэришэд халаанай даабарие 150—170 процент дүүргэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ цех бүхэндэ үнэтэ үүсхэлнүүд мүндэлнэ. Өөрынгөө арга боломжонуудые тооложо үзөөд, байгша оной даабарие Агуу Октябриин 69 жэлэй ой болотор сүм дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абааб. Минии жэшээе дахан, 77 хүдэлмэришэд мүн лэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаба.

А. БЫКОВ,
шэл отологшо.

АМЖАЛТАЯА ЗОРЮУЛАА

Коммунис партиин ээлжээтэ XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон Туранай совхозой малшад абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь холо урда дүүргэжэ, үшөө нэмэлтэ уялга абаһан байгаа.

Туранайхид һү һааха, гүрэндэ худалдаха хоёр һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ амжаа һэн. Тус совхозой Дунда Талын фермын һаалишад тоһоной заводто 680 центнер һү эльгээгээд байгаа һэн. Тэдэнэй кварталай түсэб 700 центнер юм.

Фермын һаалишад Д. Халхаева, С-Х. Жамбалова. И. Сагалуева гэгшэд тус тустаа байгша оной январь — февраль һарынгаа даабаринуудые холо үлүүлээ. Иигэжэ тус фермын һаалишад Коммунис партиингаа съездын нээгдэхэ үдэр түсэбтэ 700 центнер һү гүрэндэ тушаажа, тэрэнние шэнэ амжалтаар угтаба.

Ж. ЮБУХАЕВ.

ГАЛЛЕЙН ҺОЛИРЫЕ ШЭНЖЭЛНЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

«Үүрэй солбон — Галлейн һолир» гэһэн уласхоорондын проектдэ хабаадаһан оронуудай эрдэмтэдэй болон мэргэжэлтэдэй зохёоһон «Вега-1» ба «Вега-2» гэжэ совет автомат станцинуудай туһаламжаар Галлейн һолирые шэнжэлхэ олон янзын шэгдэлтэй комплексно программа гүйсэд бэелүүлэгдэбэ.

1986 оной мартын 9-дэ Москвагай сагаар 10 час 20 минутада «Вега-2» гэжэ станци Галлейн һолирой гүн дундаһаа 8,2 мянган километрэй зайтайгаар ниидэн гараба. Тиихэдээ тэрэнэй физико-химическэ шэнжэлэлгэнүүд, телевизионно буулгабаринууд хэгдэһэн, һолирые хүреэлжэ байдаг газай-тооһоной бүреэһые шэнжэлһэн байгаа. Нарата юртэмсын энэ зүйлэй байгууламжа, түхэл шэнжэ тухай, тэрэнэй хурдан түргэнөөр ябадаг тухай ехэ нэмэлтэ мэдээсэлнүүд абтаба.

Урда тээхэнэнь, тобшолбол мартын 7-до, «Вега-1» гэжэ станци энэ һолирые түрүүшынхиеэ шэнжэлээ һэн. Мартын 9-дэ научна шэнжэлгэнүүдэй гол сеанс үнгэргэгдэбэ.

«Вега-2» гэжэ станциин телевизионно аппаратурын туһаламжаар оптическа спектрэй элдэб зононуудта һолирой 700-гаад түхэл дүрсэ буулгагдажа абтаһан байгаа. Тиигэжэ һолирой ядрогой физико-химическэ түхэл шэнжэнүүд тухай үнэтэ шухаг баримта мэдээнүүд Газарта дамжуулагдаа.

«Үүрэй солбон—Галлейн һолир» гэжэ уласхоорондын проектын хүдэлмэридэ хабаадаһан Австриин, Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, США-гай, Франциин, ФРГ-гэй болон Чехословакиин эмхинүүдтэй хамта СССР-эй Наукануудай академиин Замбуулинай шэнжэлгэнүүдэй институт, бусад совет түбүүд абтаһан мэдээсэлнүүдые шэнжэлжэ байнхай.

Галлейн һолир тээшэ «Вега» гэһэн совет автомат планетэнүүд хоорондын хоёр станциин ниидэлгэ нарата юртэмсын бүридэн бии бололгын ба хүгжэлтын хуули ёһонуудые ойлгон мэдэрэлгын шэнэ шатые нээнэ.

Эсэгэ ороной космонавтикын шэнэ гайхамшагта туйлалта хадаа бүхы хүн түрэлтэнэй ашаг туһада замбуулинай дайдые амгалан тайбан зорилготойгоор саашадань шэнжэлхэ, ашаглаха тухай КПСС-эй XXVII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ замда түрүүшын алхам болобо.

Социалис болон капиталис оронуудай эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй хабаадаһан Үүрэй солбонние, Галлейн һолирые шэнжэлхэ талаар уласхоорондын ехэ проектые амжалтатайгаар бэелүүлгэ элдэб гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдүүлгэдэ, замбуулинай дайдые амгалан тайбанаар шэнжэлгэдэ асари ехэ арга боломжонуудые харуулһан, үргэн хараа түсэбүүдые нээһэн байна.

М. С. ГОРБАЧЕВОЙ ЭЛЬГЭЭҺЭН ХАРЮУ

ПАРИЖ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой даалгабаряар Францидахи СССР-эй посольство Освенцимдэ, Бухенвальд-Дородо, Маутхаузенда, Нацвейлер-Струтхофта, Нойенгаммда, Равенсбрюгта, Заксенхаузенда тамалагдан зобоогдогшодой уласхоорондын комитедүүдэй үмэнэһөө СССР-эй болон США-гай хүтэлбэрилэгшэдтэ эльгээгдэһэн бэшэгтэ совет харюуе Бухенвальд-Дородо тамалагдан хаагдагшадай уласхоорондын комитедэй президент П. Дюранда дамжуулба. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай бүхы уршаг түбэгүүдые бэе дээрээ үзэһэн хүнүүдэй Женевэдэ болоһон хөөрэлдөөнүүдые, шахардуу шанга байдал һул·руулха, шэнэ дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэһэн ябуулгануудые һайшаан дэмжэжэ байһыень Советскэ Союзда илангаяа сэгнэдэг юм гэжэ харюу дотор тэмдэглэгдэнэ.

Дайнда бэлдэлгые һужэрөөн дэбэргэхэ ябадалые зогсоохоор саг ерээ гэһэн бэшэг соохи һанал бодолые һайшаан дэмжэнэбди гэжэ харюу соо хэлэгдэнэ. Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, имагтал иимэ зорилгоор сов·т-американ хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын һүүлээр, Женевэдэхи үгээ ойлголсолгын үндэһөөр 1986 оной январиин 15-да ядерна ба химическэ буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр усадхаха, уласхоорондын байдалые гуримшуулан һайжаруулха тодорхой түсэб табиһан байгаа. Дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалые хангахын тула 40 жэлэй урда тээ эрхэ сүлөөгэй түлөө хамтын тэмсэлдэ манай арадуудые нэгэдүүлдэг байһан холбооной үндэһөөр СССР болон США-гай ажал ябуулгануудые хэжэ, бүхы совет хүнүүдтэл адли, США-да бүтэмжэтэй хэрэг бэелүүлхэ байха гэжэ Советскэ Союзда үнэн зүрхэнһөө этигэн найдана. Дэлхэйн бүхы гүрэнүүд болон арадуудай хамтын хүсэлэл оролдолгонууд һандарал һүйдхэлтэ шэнэ дайнһаа дэлхэйе аршалан абарха юм гэжэ гүнзэгы сэдьхэлһээ этигэн найдажа байһанаа совет арад мэдүүлнэ.

Нацис концлагерьнуудта тамалагдан зобоогдогшодой уласхоорондын комитедүүдэй М. С Горбачевто, Р. Рейгандэ эльгээһэн бэшэг соо ядерна хёмороо зүришэлдөөнэй уршаг түбэгтэ хойшолонгуud заагдана, ядерна буу зэбсэгүүдые хороохо уряанууд тушаа сэдьхэлээ ханажа байһанаа мэдүүлнэ. Эдэ мэдүүлгэнүүд тушаа һаяын сагта тааруу тодорхой шиидхэбэринүүд абтаха байха гэжэ бэшэгэй авторнууд тоолоно. Түрүүшын үрэ дүнгүүд, мүн оруулагдаһан дурадхалнууд, мүнөөдөө нэгэ талаһааашье абтаһан хэмжээнүүд этигэл найдал түрүүлнэ. 40 жэлэй урда тээ эрхэ сүлөөгэй түлөө хамтын тэмсэлдэ СССР-эй болон США-гай арадуудые нэгэдүүлдэг байһан холбооной үндэһөөр дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалые хангаха зорилготойгоор шахардуу шанга байдалые һулаpуулхын, үгээ ойлголсохын, буу зэбсэгүүдые хуряахын тула али бүхы арга боломжонуудые бэдэрэлгээ үргэлжэлүүлхыень нацис концлагерьнуудта тамалагдан зобоогдогшод Советскэ Союзые, США-е уряална.

М. С. Горбачевой эльгээһэн харюуе абахадаа, тэрэнэй удхаар сэдьхэлээ ханажа байһанаа мэдүүлнэб гэжэ П. Дюран ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Совет хүтэлбэрилэгшын бидэнэртэ харюу үгэхэ сагаа олоһониинь, фашизмһаа хохидогшодто, тэрэнэй һэргээгдэн хүгжөөгдэлгые буруушаагшадта хүндэтэйгөөр хандаһаниинь тон аятай байна. 40 жэлэй урда тээхидэл адли, фашизмда эсэргүү холбооной үндэһөөр эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союз болон США-гай хамтаараа ажал ябуулха тухай манай һанал бодолые М. С. Горбачевой дэмжэһыень бидэ онсолон тэмдэглэнэбди гэжэ Бухенвальд-Дородо тамалагдан зобоогдогшодой уласхоорондын комитедэй президент үгээ үргэлжэлүүлбэ. Нацис концлагерьнуудта тамалагдагшад үнгэрһэн дайнай ушаруулһан уйдхар гашуудалые, гасалан зоболонгые мартахагүйһөө гадна, тэдэ жэлнүүдтэ гитлеровскэ хархис этэгээдүүдтэ эсэргүү бүлэглэлэй бии байһыень, Советскэ Союзай дүүргэһэн үүргые һайн мэдэдэг юм. Тиимэһээ мүнөө эб найрамдалые бэхижүүлхын аша туһада хамтын хүсэлэл оролдолгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэнэбди. Шахардуу шанга байдалые һулаpуулгын, буу зэбсэгүүдые хуряалгын замда хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлаха гээшэ нацизм болон дайнһаа хохидогшодой гол зорилго мүн. Амгалан тайбан байдалые хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн дурадхалнууд, мүн даб дээрэ нэгэ талаһаа абтаһан хэмжээнүүд этигэл түрүүлнэ, эб найрамдалай аша туһада хэлэгдэһэн үгэнүүдэй бодото хэрэгүүдээр батадхагдаха байһандань найданабди гэжэ П. Дюран хэлэбэ.

...ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ
УКАЗ

...В. Б. САГАНОВЫЕ РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...т болон ажахын зургаануудта олон жэл соо ашаг үрэ ...гөөр хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһатай боло...йнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй ...эй Түрүүлэгшэ **Саганов Владимир Бизьяевичые РСФСР-...ерховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар** ...гнаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. ОРЛОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

...Москва, 1986 оной мартын 10.

ШАГНАЛ

Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участок дээрэ капитальна барилга эрхилхэ хэрэгтэ, мүн тус участогай зоные ашаглалгада габьяатай байһанайнь түлөө нүхэр **Мохортов Константин Владимировичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй **грамотаар** шагнаха.

* * *

Республикын ажахын органуудта үни удаан саг соо ашаг үрэтэйгөөр хүдэлһыень хараадаа абан, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан «Бурятснабсбыт» управлениин начальник нүхэр **Цыбикжапов Цырен Дашидондоковичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

КПСС-эй XXVII СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

БАРИЛГАШАД ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭХЭ

Он жэлнүүдэй ошохонь түргэн лэ байна, БАМ-ай барилгашадай түрүүшын бүлэгэй Хойто-Байгалай районой газар дээрэ буужа, хоридохи зуун жэлэй агууехэ барилга — Байгал-Амарай түмэр харгын ехэ барилга эхилһэн тэрэ хүлгөөтэй хэсүү саг һаял шэнги һанагдана. Түүхын оршон байдалай тон богонихон сагай туршада Байгалай хадануудай оройһоо Сибиринн суута Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр 526 километр зайда хото, посёлогуудые, авто-харгы, түмэр харгы, томо томо тоннельнүүдые хүдэлмэришэднай барижа, ашаглалгада тушааһан, гэбэшье энэ хүдэлмэриеэ үшөө үргэлжэлүүлһээр.

БАМ-ай барилгые гол түлэб дүүргэхэ, Ленэһээ Амар мүрэн хүрэтэр ашаанай поездуудые ябуулжа эхилхэ гэһэн хүнгэн бэшэ зорилго КПСС-эй XXVI съезд транспортна барилгашадай, түмэр замшадай урда табиһан юм. Энэ ехэ түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хараа зорилготойгоор барилгашад хоорондоо мүрысэн, хэба шадалаараа хүдэлжэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйладаг бэлэй. Манай «Нижнеангарсктрансстрой» трестын захиргаан, партком, профком, комсомолой комитет үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые эридээр дээшэлүүлжэ, БАМ-ай ехэшье, багашье объектнүүдые саг болзоортонь һайн шанартайгаар бүтээжэ, ашаглалгада тушааха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис мүрысөө дэлгэрүүлдэг байгаа.

Ажахые хүтэлбэрилхэ онол аргануудые нэбтэрүүлхэ, түсэблэлгын, технологическа, хангалгын журамые шангадхаха талаар трестын партком эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулһан байха юм. Түрүү дүй дүршэл, орёо оньһон техникэ болон түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, эрдэм-техникын дэбжэлтые түргэдхэхэ асуудалнуудые шиидхэхын тула партком горитой хүдэлмэри хээ һэн, хэһээршье.

Жэшээнь, заһабарилгын-механическа баазын үндэһэн дээрэ оньһожоруулалгын управлени байгуулаабди. Жэжэ коллектив томодхогдожо, алба хаагшадай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо хороогдобо. «Магирус» түхэлэй автомашинануудые заһабарилгын мастерской трестын автобазада дамжуулагдажа, энэ коллектив мүн лэ томодхогдсо. Түмэр харгые электрижүүлхэ тусгаар участок эмхидхэгдэбэ. Энэ участогай коллективые манай суута хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой, коммунист А. В. Бондарь мүнөө хүтэлбэрилнэ. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд хадаа барилга түргэнөөр, эрхим шанартайгаар хэхэ, БАМ-ай объектнүүдэй барилгые саг болзоортонь дүүргэхэ, гүрэнэй түсэб болон абаһан социалис уялгаяа бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ ехэ түлхисэ боложо үгэнэ гээд хэлэхэ байнаб.

«Би — барилгын эзэнби», «Бидэ БАМ баринабди», «БАМ бидэниие хүмүүжүүлнэ», «Хүдэлмэриин эстафетэ» гэһэн уряанууд доро барилгашад мүрысэжэ, үндэр бүтээсэ туйлана, үнэтэй сэнтэй материалнуудые гамтайгаар хэрэглэнэ. Үнгэрһэн жэл соо трестын хүдэлмэришэд 228 тонно түмэр, 930 тонно цемент, 242 тонно шэнгэн түлишэ, 228 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаһан байха юм. Хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд һүүлэй хоёр жэлэй туршада уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын 300 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, табан миллион түхэригэй алмалта, арьбалалта хэһэн байха юм. Уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой дурадхалнуудые барилгада нэбтэрүүлһэнэй ашаар лэ хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэн хямдаруулагдана, бага гаргашатайгаар, түргэнөөр барилга хэгдэнэ. Уралан нарижуулагшадай хүдэлмэриие саашадань бүри эдэбхижүүлхэ гэшэ манай парткомой бэелүүлхэ гол зорилгонуудай нэгэниинь мүн болоно. Трестын захиргаан, партком ба профком КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй, КПСС-эй ЦК-да болоһон зүблөөнэй табиһан эрилтые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн залан шууд шэглэлтэй, эдэбхитэй хүдэлмэри бэелүүлнэ. Эдэ хэмжээ ябуулганууд яһала һайн үүргэ нүлөө үзүүлнэ.

Трестымнай коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариие дүрбэн жэл 3 һарын туршада дүүргээ һэн. Байгалай хадануудһаа Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр түмэр харгын рельс табилгые гүрэнэй хараалһан даабариһаа 6 һараар урид дүүргэһэн байна. Манай түрэл Коммунис парти, совет правительство ажалаймнай туйлалтануудые үндэрөөр сэгнэжэ, трестые Октябриин Революциин орденоор, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дурасхаалта Улаан тугаар шагнаа һэм шуу. Коллективнай БАМ-ай харгы электрижүүлжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушааха эгээл харюусалгатай хүдэлмэриеэ эхилбэ. Бидэ түмэр харгы электрижүүлхын хажуугаар байрын гэрнүүдые, станци, разъезд болон депонуудые, социально-соёлой байшангуудые, промышленна объектнүүдые барижа, саг үргэлжын ашаглалгада тушаажа эхилээбди. Үнгэрһэн жэлдэ Байгалай хадануудһаа Северобайкальск станци хүрэтэрхи түмэр харгы саг үргэлжын ашаглалгада тушаагдаа. Байгша ондо БАМ-ай 404-дэхи километр хүрэтэр гэхэ гү, али Кичерэ станци хүрэтэр түмэр харгы электрижүүлжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушааха даабаритайбди. Манай трестын хүдэлмэришэд энэ даабариия дүүргэхэ, абаһан уялгаяа сүм бэелүүлхэ зорилготойгоор ажаллажа байна.

Хүдэлмэришэднай КПСС-эй XXVII съездэ зорюулан абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлээ гээд тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Саашадаа бүри эдэбхитэйгээр, үүсхэл гарган хүдэлхэ гэшэ манай гол зорилго болоно. КПСС-эй XXVII съезд дээрэ ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачевой хэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэлые ажалша коллективүүд ехэл анхаралтайгаар шудална. Һайнаар хүдэлхэ, һайн шанартай продукци гаргаха, барилга хэхэ хэрэгтэ хүн бүхэн харюусалгатайгаар хандаха ёһотой гэһэн эрилтэ тон зүб табигдаба гэшэ. Бригадануудай коллективүүдэй харюусалга дээшэлүүлхэ зорилго мүн лэ ехэ зүб байна. Һайнаар хүдэлөөд, һайн шанартай барилга хээд байбал, ехэ салин хүлһэ абадаг болохо юм. Хүдэлмэришэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд аргагүй ехэ удха шанартай үүргэ дүүргэхэ гээд һанагдана.

Трестдэ 136 бригада эмхидхэгдэнхэй. Эдэнэр бултадаа тэгшэ һайнаар хүдэлнэ гэхын аргагүй. Оройдоол 36 бригадын коллектив ажахын тоосооной гуримаар ажалаа эмхидхэнэ. Эндэ трестын захиргаанай, парткомой, профкомой хүдэлмэриин дутагдал тобойн харагдана гэжэ сэхэ руунь хэлэе. Бидэ эрилтэ үшөө һулаар табинабди. Ажалша коллективүүдтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ, хүдэлмэришэдтэй ходо уулзажа, һанал бодолыень мэдэжэ абаха, һайн дурадхалнуудые дэмжэхэ, алибаа туһаламжа үзүүлхэ гэшэ трестын захиргаанай, парткомой, профкомой баһа нэгэ шухала зорилго болоно.

Хүдэлмэришэд тушаа анхаралаа табиха, тэдэнэй һанал, бодолые шэнжэлхэ, ажал хэрэгыень залан хүтэлбэрилхэ гэһэн эрилтэ нүхэр М. С. Горбачев тон зүбөөр табина. Үнэхөөрөөшье, бүхы хүдэлмэришэдэй даaһан хэрэгтээ манай трестын эрхимэй эрхим хүдэлмэришэд В. И. Аксенов, В. С. Горбатенко, М. И. Кокорин, М. Л. Халзанов гэгшэд шэнгеэр хандадаг һаа, БАМ-ай барилга бүри түргэнөөр, эрхим шанартайгаар хэгдэхэ, ехэ амжалтанууд туйлагдаха бэлэи. Булта хүдэлмэришэднай эдэбхитэйгээр, үүсхэл гарган хүдэлнэ гэжэ хэлэхын аргагүй. 136 бригадын миин 36-ниинь бригадна подрядай гуримаар хүдэлнэ гээд дээрэ хэлээ һэм. Шэнэ онол арга үйлэдбэридэ ехэл нобшо нозогоор нэбтэрүүлэгдэнэ. Зарим коллективүүд шэнэ гуримда ороһон аад, хүдэлһөөр байтараа тэрээнһээ арсажархидаг муутай.

Бидэ саашадаа иимэ дутагдалнуудые үндэһөөрнь усадхажа, бригадна подрядай гурим үргэнөөр үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ зорилготойбди. Һайн мэргэжэлтэй, дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд коллектив доторной яһала олон. Тэдэниие дэмжэхэ, зүбөөр һурган хүмүүжүүлхэ, ажал хэрэгтээ эзэн ёһоор хандаха гэхэ мэтын шухала зүйлнүүдые нэгэдхэһэн удаан болзоройкомплексно түсэб зохёожо байнабди.

Октябриин Революциин орденто «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив арбан хоёрдохи табан жэлдэ урдахи табан жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ хэмжээнэй барилга хэхэ. БАМ-ай барилгые гол түлэб дүүргэлсэхэ даабаритай. Зүгөөр хүдэлмэришэдэймнай тоо энэл зандаа байха. Бидэ имагтал ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй, хүдэлмэришэн бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлһэнэй ашаар урдаа табигдаһан даабариия дүүргэхэ болонобди.

Р. МУХАРОВ,
Октябриин Революциин орденто «Нижнеангарсктрансстрой» трестын парткомой секретарь.

КОЛХОЗУУДАЙ ТООСООТО-ҺУНГАЛТЫН СУГЛААН

ШАНГА ШҮҮМЖЭЛЭЛТЭЙГЭЭР

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд мэнэ һаяхан үнгэргэгдэһэн хамтынгаа тоосоото-һунгалтын суглаан дээрэ 1985 оной туршада хэһэн ажалайнгаа дүнгүүдые шэнжэлжэ үзэһэн, дутуу дундануудаа элирхэйлһэн, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа, нөөсэнүүдээ элирүүлһэн, энэ табан жэлдэ ба 1986 ондо бэелүүлхэ зорилгонууд тухайгаа тон тодорхойгоор хэлсэһэн байна.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ В. Л. Арданов тоосоото элидхэл соогоо ниитынгээ үйлэдбэриин гол һалбари болохо мал ажал дээрэхи байдалые эли тодоор, тоо баримтануудтайгаар хөөрэжэ үгөө. Илангаяа ажахынгаа адуу малай толгойень олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаа. Тус ажахын туйлаһан үрэ дүнгүүдыень зэргэсүүлэн харахада, тэдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада, мүн нёдондо муу бэшээр ажаллажа гараа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Колхознигууд үнгэрһэн жэлдэ гүрэндэ мяха, һү, нооһо худалдаха түсэбүүдээ амжалтатай дүүргэһэн байна. Энэмнай малшадай ямаршье уларилтай хаһада эршэмтэйгээр шударгыгаар хүдэлһыень элирхэйлнэ бшуу. Эдэ шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ колхозой правлени, партийна, комсомолой, профсоюзай организацинууд эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаа. Иигэжэ ажахы урдаа табиһан зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ шадаа.

Үнгэрһэн хугасаа соо ниитын адууһа малай тоо толгой хараа байса олошоруулагдаһан, эмэ мал бүриһөө тугал, хурьган, унаган олоор абтажа түлжүүлэгдэһэн байха юм.

Энэ амжалта тэдэнэртэ миин хүрэжэ ерээ бэшэ ааб даа. Колхозой олон тоото малшадай, механизаторнуудай үдэр, һүниие илгангүй хүдэлһэнэйнь эшэ үндэһэн мүн.

Партиингаа XXVII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараһан түрүүшүүлэй тоодо: мал адуулагшад Буряадай АССР-эй габьяата малшад Л. М. Галсанов, А. Л. Иванов, Д. Ц. Сайбанова, нёдондоной дүнгөөр районой чемпион болоһон О. Д. Бамбагаева, залуушуул С. Сайбанов, В. Гомбоев, автомашинануудай жолоошод Н. Л. Потраченко, М. С. Томилов, М. Э. Убогоев, трактористнууд Б. Б-Н. Хандаков, Б. С. Биданов, модошо дархан Б. Ж. Хандаков, хонишод П. Д. Дабаев, П. Ж. Дамшаев, һаалишад З. Д. Хаптагаева, С. Д. Дабаева гэгшэд ороно. Дээдэ дурсагдаһан түрүүшүүл жэлэй туршада үсэд шангаар хүдэлжэ, колхозойнгоо экономикын саашадаа улам хүгжэхын тула өөһэдынгөө хубитые оруулхые оролдоо. Ажахы дотор иимэрхүү жэшээтэ ажалаараа шалгардаг, мүрысөөнэй манлайда хододоо дабшадаг хүнүүд яһала олон.

Колхозой түрүүлэгшэ элидхэл соогоо механизаторнуудайнгаа эрхилдэг ажалыень онсолон тэмдэглээ. Илангаяа һүүлэй үедэ эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха тухай үргэн ехэ хөөрэлдөөн боложо байнхай. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачев партиин XXVII съезд дээрэ хэһэн Политическэ элидхэл соогоо энэ асуудалые ехэл хурса тодоор элирхэйлэн табиба. Энэ шухала хэрэгэй эмхитэйгээр эрхилэгдэбэл, партиин табиһан хараа зорилгонууд бодото дээрэ бэелүүлэгдэхэ ха юм. Тиимэһээ ажахын механизаторнууд энэ хэрэгые шиидхэлсэхэ хүнүүд болоно. Мүнөө тэдэнэр ниитын малай үбэлжэлгын үедэ малшадай эрилтыень дүүрэн хангана.

Гэхэтэй хамта адуу малай тоо толгойе олошоруулха, тэдэнэй ашаг шэмыень нэмээхэ хэрэгтэ ашаглагдаагүй арга боломжонууд, нөөсэ[...] гэжэ элидхэл соошье [...]лэһэн малшад, мэрэ[...]шье тэмдэглээ. Жэшэ[...] гүрэндэ тушаагдаха бодо малай шэгнүүр[...]тэй нэмээгдэнэгүй, [...] комбинадта абаашагда[...]рэй, хониной шэгнүүр [...] хэмжээндэ байһаар, [...] колхоздо һү һаамшье [...]нэгүй. Юрэнхыдөө саг[...] абалгые дээшэлүүлхэ [...]ломжо хүсэд ашагла[...] гэжэ элидхэлшэ, үгэ [...] тэмдэглэбэ.

Түл түрэсэшье бага[...]тана. Хэрбээ 1984 он[...]хы дотор дүн хамта [...]гал, 1106 хурьган, [...] абтаһан һаа, нёд[...]ной дүнгөөр бүхыдөө [...]гал, 1133 хурьга, 5[...] түлжүүлһэн байха юм. [...] зуун эмэ мал бүридэ [...] ходо 31 тугал, 74 [...] 59 унаган абтаһан [...]

Мүн элдэб шалтага[...]ложо; адуу мал оло[...]зална. Илангаяа [...] жэлдэ урда жэлнүүдэ[...]доо малай гарзалал[...] дээшэлээ. Эдэ [...] колхозой экономикы[...]тые эрид гэдэргэнь [...]

Суглаанда үгэ хэлэгш[...]тын адуу малые үбэ[...]лээр гүйсэд хангаха [...] тогтоһон байна. Жэш[...] малшан Л. М. Галсан[...] мад зоотехник М. Ж[...]хеев, хонишон Г. Л. [...] болон бусад сабшаг[...] шээриеэ һайнаар уһа[...] зарэйнь хүрьһые [...] руулхын тула тэрээ[...] элдэбын хүдэлмэри [...] үтэгжүүлгэ оруулха [...]жэ хэлээ. Тэрэнэй түл[...] шадай, луговодуудай [...]ень дээшэлүүлхэ, б[...] майгаа хубаарилан [...] үгэхэ хэрэгтэй байһы[...] солон тэмдэглэбэ.

Колхозой ахамад [...] М. Д. Табхаров үгэ х[...] трактор, техникээ [...] тэйгөөр хэрэглэхэ, [...] кадрнуудые бэлдэхэ, [...] тэдэнэрэй мэргэжэлые [...] шэлүүлхэ тушаа тогто[...]на.

Малшадай эрилтые [...] хангана. Үбэлэй сагта, [...] той үедэ үмдэхэ ту[...] лаан хубсаһан үгы [...] адуулагша Л. М. Гал[...] лэбэ. Хонишон нүхэр [...] үгэ хэлэхэдээ, хони[...] төө бонитировка хэ[...] лоод, класс классаар[...] болзороорнь тэрэнэ[...] хэнэгүй. Колхозой хү[...] лэгшэд, мэргэжэлтэ[...] һүрэг үсхэбэрилгэдэ [...] лаа һулаар хандуу[...] тэмдэглээ.

Суглаан дээрэ [...] Ахын райкомой се[...] Н. Б. Содномов д[...] үгэ хэлэһэн байна. [...] жэлэй малай үбэ[...] эмхитэй һайнаар ү[...] дэ, үбэлэй, хабарай [...] та мал ажалай прод[...] бэгээр үйлэдбэрил[...] ралаа хандуулжа, бү[...] хараануудаа бэелүүл[...] бии байгаа арга боло[...] даа элсүүлхыень [...] лаа. Һүүлээрнь КПСС-[...] съездын хүдэлмэри[...] рэн дээрэ КПСС-эй [...] Генеральна секретар[...] М. С. Горбачевой хэ[...] тическэ элидхэлэй [...] ень суглаанда хабаа[...] ойлгуулжа үгэһэн бай[...]

Эндэ суглараагшад [...] дэһэн асуудалаар [...] тогтоол, мүн 1986 оно[...] лис уялга, социалис [...] нэй гүрим болон үйл[...] финансова түсэбые [...] гаар баталан абаа.

Һүүлээрнь түрүү м[...] механизаторнуудые, [...] гуудые колхозой пр[...] партбюрогой зүгһөө [...] лэй грамотаар. мүн[...] гаар урмашуулһан [...] Иигэжэ эндэхи тоосо[...] галтын суглаан шан[...] жэлэлтэйгөөр үнгэрө[...]

Ц. ЦЫ[...]
КПСС-эй Ахын ра[...] таһагые [...]

Гурба мянгатанай клубай гэшүүн

ЭХЫН ҺАЙХАН ҺУРГААЛААР

Үглөөнэй һаам дүүрэхэ тээшээ болобо хэбэртэй, һаалишад нэгэ-нэгээрээ һубарилдаһаар, һү хүргэдэг таһалга соо сугларжа, һааһан һүеэ шэгнүүлээд тушаана, хэнэй хэды шэнээниие һааһаарнь һонирхоно. Эдэнэрэй дунда мүнөө багашье, ехэшье һү һааһан хүнүүд бии гэжэ ойлгохоор. Бэе бэеынгээ алдуу эндүүень заһажа, һургаал заабари үгэлсэнэ. Юрэдөө, эдэ һаалишадай хэниинь шье һүүл бариха дурагүй, ажалдаа бухы һаналаа табидаг байһаниинь эндэһээ элирнэ бэшэ гү?

Эндэ орожо ерэһэн фермын кочегар Галимжап Менхалимов сугларагшад хөөрэлдэжэ байһан һаалишадһаа:

— Зай, басагад, хэр ехэ һү һаабат даа? Үгы, энэ хүгшэн залуу хоёртнай хаана гээшэб? Мүнөө болотор үхеэдээ һаажа үшөө дүүргээгүй байгаа бэшэ юм аабза? — гэжэ асууба.

— Дүүргээ ёһотой. Мэнэ ерэнэ ааб даа. Яахаяа һанаа хүмши? — гэжэ һаалишан эхэнэр С. Х. Яхина һөөргэдэн һураадхиба.

— Үгы, юрэдөө, асуужа болохогүй юм гү? Түрүү хоёр һаалишадайтнай үгы байхадань, һонирхоо һэмби. Һүүлэй үедэ эдэ хоёрчай ехэ һү хододоо һаажа, социалис мүрысөөндэ түрүүлнэ ха юм. Мүнөөшье таанадһаа ехэ һү һаагаад ерэхэ, хаража байгаарайт, — гэжэ Галимжап Андреевич һаалишадые «дайраад» абаба.

— Ерэг лэ даа. Харана бээбди. Бидэшье тэдэнэрһээ холо гээгдээгүй байхабди, — гэжэ эндэ сугларагшадай хүхилдэһөөр байтарнь, хоёр гартаа билтарма һүтэй хүнэгүүдые бариһан залуухан басаган орожо ерэнэ.

— О-о! Мүнөөдэр Юлимнай баһал бултанһаамнай ехые һааба хаш! Үнгэрэгшэ һүни нэгэ үнеэнииь тугаллаа. Одоол мандаа хүсэгдэхэеэ болихонь, — гэжэ нэгэ эхэнэрэй шангаар дуугархадань:

— Юу хэлэнэ гээшэбши. Гармажап Базаровна манһаа холо түрүүлжэ ябана бэшэ аал, — гэнэ нүгөөдэнь. Энэл үедэ дунда зэргын бэетэй, табяад гаража ябаһан наһатай һаалишан эхэнэр баһал дүүрэн һүтэй хүнэгүүдые бариһан орожо ерэбэ.

— Одоол тан тухай хэлэжэ байтарнай оробот. Энэ ехэл һайн «тэмдэг» гээшэ. Мүнөө хэды литр һү һаабат? — гээд Юля тэрээн тээшээ һонирхонгёор хараба.

— Ана-мана һү һаажа ябана бэшэ аалди? Хүнэй байхада юугээ һурасагаанаш? Үнгэрэгшэ һарын дүнгөөр ши илажа гарана һэмнайш, — гэжэ Гармажап Базаровна Жимбеева өөрөө һургаал заабари хэлэжэ, ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ, эрхим һаалишадай тоодо оруулһан залуухан басаган тээшээ омогорхонгёор харан хэлэнэ.

Үнэхөөрөө залуу һаалишан һүүлэй үедэ хододоо түрүүлжэ ябаһан байба. Тэрэ үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 3029 килограмм һү һаажа, район дотороо суудагараһан фермынгээ һаалишадай дунда эрхимлэһэн габьяатай. Иимэ ехэ амжалта Юля басаган түрүүшынхиеэ туйлаа ха юм. Харин тэрэниие һурган хүмүүжүүлһэн, энээнһээ урда жэлнүүдтэ ходо түрүүлжэ ябаһан үнинэй малшан Г. Б. Жимбеева үнеэн бүриһөө 3006 килограмм һү һаабашье, булигдаа ха юм.

Иимэ үндэр дүн туйлахын тула нилээд ехэ оролдолгын, эрмэлзэлэй, хүсэлэй, ажалай хэрэгтэй байһаниинь элитэ. Хэдэн олон жэлдэ хүдэлһэн дүй дүршэлөөр баян зарим һаалишад жэлэй дүнгөөр «гурбан мянгатанай» зэргэдэ гаранагүй ха юм. Харин Хоринн районой Үдын совхозой Баян-Голой һүнэй фермын хоёр һаалишад — Юлия Гончикова, Гармажап Базаровна Жимбеева гэгшэд 1985 ондо амжалта түгэсөөр хүдэлжэ, республиканска гурбан мянгатанай клубай гэшүүд болобо. Энэ фермын түрүү малшан нүхэр Жимбеева бүхы наһан соогоо хүсэһэн хүсэлөө байгша оной эхиндэ бэелүүлжэ шадаа. Харин тэрэнэй шабинь гурбан жэлэй хугасаа соо ажаллажа, гурбан мянгатанай хилые дабажа гараа бшуу.

— Иимэ амжалта намда миин хүрэжэ ерээ бэшэ. Энэмнай эбтэй зэтэй коллективтэ хүдэлһэнэй, еха нүхэдэй үдэр бүриин туһаламжын ашаар туйлагдаа гэхэ байнаб. Хоёрдохёор, ажалдаа хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлһэнһээ эхи үндэһэтэй, — гэжэ Юлия Шойжинимаевна минии табиһан асуудалда харюусана.

Зүб лэ даа. Ажалайнгаа «нюусын» тон шухала хубинуудыень хургаа даран тооложо байхадань, залуу басаганай амжалтань энээгээр дүүрээ бэшэ, тэрэ үшөө үндэр дүнгүүдые туйлаха аргатай гэжэ досоогоо батаар этигээ һэмби.

...Энэ фермын коллектив үнгэрһэн табан жэлэй эхиндэ балай муутай үрэ дүнгүүдые туйладаггүй байһан юм. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада ажалдаа хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлһэн дээрэһээнь һү һаамынье дээшэлээ, гарза хоролтоньшье доошолоо. Нёдондоной дүнгөөр эндэ хүдэлдэг 6 һаалишадай дүрбэниинь үнеэн бүриһөө хоёр мянганһаа дээшэ килограмм һү һааһан, эдэнэрэй хоёрынь гурбан мянгатанай зэргэдэ гараһан байна.

Хайшан гээд энэ залуу басаган мал ажалда удааншье хүдэлэнгүй иимэ амжалта туйлаба гээшэб? Энээндэ харюу болгон, тэрэнэй намтарааринь һонирхоё.

...Юля гурбан жэлэй саада тээ нютагайнгаа дунда һургуули дүүргээд, нүхэдтэеэ хамта хото руу «харайгаа» бэшэ, түрэл совхозойнгоо һү һаалиин фермэдэ һаалишан боложо хүдэлхөөр үлөө һэн. Ондоо иимэ тиимэ ажалда хүдэлхэмни гэжэ тэрэ оройдоошье шэлэжэ, шүүжэ ябаагүй. Хүгшэн эжынгээ, түрэһэн эхынгээ, хоёр эгэшэнэрэйнгээ хүдэлжэ байһан фермэдэ ажаллахаяа сэхэ ошоо бэлэй.

— Малшанай ажалые хүнгэн бэшэ гэжэ мэдэхэ байгааб. Һургуулида һуражашье ябахадаа, амаралтадаашье ерэхэдээ, хүнэг барижа, үнеэдые һаагша һэмби. Иигэжэ бага-сагашье һаа, дүй дүршэл абаа хүн бэшэ гүб? Һаалишан болоһон түрүүшынгээ жэлдэ яһала амжалта туйлааб. Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2478 килограмм сагаан эдеэ үйлэдбэрилөөбди. Энэ үрэ дүнгөөрни тэрэ үедэ хэншье гайхаагүй. Гончиковтоной үхибүүд бүри ехэ амжалта туйлаха аргатай гэжэ хэлсэхыень дуулахадаа, юундэ тиигэжэ хэлсэһыень ойлгоогүй һэм. Мүнөө болоходо, манай гэр бүлынхид һү ехээр һаадагаараа нютаг нугадаа суутай байгаа. Иимэ гэртэхинэй басаганиинь багаһаа хойшо ажал хэжэ һураһан, юушье бүтээжэ шадаха гэжэ һанаһан байгаа бшуу. Эжымни намда түрүүшын жэлдэ нилээд туһаламжа үзүүлээ бэлэй, — гэжэ һаалишан басаган анхан хайшан гэжэ малшан болоһоноо дурсан хөөрэнэ.

Тэрэ эхэ, эгэшэнэрэйнгээ хажууда хүдэлжэ, энэ фермынгээ дүршэлтэй һаалишадай хэлэһээр ябажа, тэдэнэрэйнгээ ажаллахыень анхаралтайгаар харадаг, дүй дүршэлтэйнь танилсадаг байгаа. Эдэнэртэл адляар үнеэдээ һаахые, харууһалхые, мүн дутуугүй ехээр һү һаахые оролдодог һэн.

Тэрэ үеын һаалишадай нэгэниинь Гармажап Базаровна Жимбеева Юлиин тон дүтын багшань байгаа бэлэй. Иигэжэ эдэ нүхэдэй аша туһаар үнгэрһэн гурбан жэлэй хугасаа соо тэрэ һү һаалгаараа дүй дүршэлтэй һаалишадаа бултыень хүсөөд, урдань ороһон байха юм.

Теэд эдэ бүхы амжалтанууд бэлэхэнээр туйлагдаа гэжэ һанаха болоо һаа, буруу. Илангаяа ажалдаа али олон бэрхэшээлнүүдые дабажа, үсэд шангаар, эсэхэ сусахые мэдэнгүй, хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлхэдөөл, залуу басаган хамаг юумэнэй урда орожо шадаа бшуу.

«Манайшни хүдэлмэри одоол «хара хүлһээ адхаха» ажал гээшэ. Үглөөгүүр, шадаал һаа, фермэдээ эртэ ерэжэ, үнеэдээ эдеэлүүлхэ, дорохи дэбдихэрыень сэбэрлэхэ, эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Юрэдөөл, малда мээхэй зөөлэхэнөөр хандаха шухала. Үглөөгүүр бултанһаа түрүүн ерээд, үдэшэ бултанһаа хожом гэртээ бусадаг лэ хүн эндэшни амжалта туйлаха ёһотой. Ондоо «нюуса» байхагүй», — гэжэ эжынгээ хэлэһыень Юля досоогоо хододоо һанажа ябадаг.

Эхын һайхан һургаал мартагдаха аал? Тэрэ хэлэһэн зүбшэл заабариинь хэрэг дээрэнь хүсэлдүүлжэ шадаа.

— Үнгэрһэн жэлдэ заатагүй үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һааха зорилго урдаа табяад хүдэлөөбди. Иигэжэ энэ хүшэр хүндэ дабаан дабагдаа гэхэ байнаб! Байгшашье ондо энэ үрэ дүнгөө улам арьбадхаха ёһотойб, — гэжэ залуу басаган һанажа ябаһан бодолоороо хубаалдаба.

Зүб лэ даа! Туйлаһан амжалтаараа баһархаад болишохо бэшэ, саашадань энээнээ арьбадхаха ёһотой ха юм. Коммунист хүн хадаа байгша ондо, арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гурбан мянгатанай зэргэдэ дахинаа гарахаар зоригжонхой ажаллажа ябана. Юлия Шойжинимаевна амжалтатай ажаллахынгаа хажуугаар Буряадай хүдөө ажахын институтда заочноор һурралсана. Юрэдөөл, ямаршье ажалда — һаалишанаар гү, али мэргэжэлтэнээр хүдэлхэдөө, амжалтатай ябахань дамжаггүй. Юуб гэхэдэ, энэ табан жэлэй эхиндэ гурбан мянгатанай зэргэдэ батаар гарахадаа, эрмэлзэл түгэс хүн байһанаа харуулна бшуу.

Д. ДОНДОКОВ.
Хоринн район.

Улаан-Үдын медицинскэ түргэн туһаламжын больницын коллективтэ ээлжээтэ ниитэ полит-үдэр үнгэрбэ.

МЕДИГҮҮДТЭЙ УУЛЗАБА

Ажалшадай сүлөө сагаа ашатуһатайгаар үнгэргэхэ асуудалнуудта зорюулагдаһан энэ полит-үдэрэй түсэбөөр арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй элүүр энхые сахилгын таһагые даагша Э. Е. Васильева тус больницын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаба. Ниислэл хотын Октябрьска районой соёл-гэгээрэлэй болон спортын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ, больницын хүдэлмэрилэгшэдэй сүлөө сагые эмхидхэлгэдэ хабаатай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Түргэн туһаламжын больницын пропагандист болон агитаторнуудта зорюулжа, «Лекторэй үгэ хэлэхэ шадабари тухай» лекци «Знание» бүлгэмэй лектор В. Н. Калаганская уншажа, шагнагшадай халуун анхаралда хүртөө.

Т. ВЛАДИМИРОВА.

Совет орон дотор

АРКТИКАДА ХҮДЭЛХЭЕЭ ОШОНО

МУРМАНСК. Хойто далайн замаар түрүүшынгээ рейсдэ «Россия» гэжэ атомоход түсэбөөр хараалагдаһан болзорһоо урид гараһан байгаа.

Туршалгын һүүлээр «Россия» арайл гэжэ арбан үдэр портдо зогсоо. Мэргэжэлтэд, эрдэмтэд, портын хүдэлмэрилэгшэд тус шалгалтын дүнгүүдые шэнжэлжэ эрхимээр сэгнээд, ледоколые далайда гаргажа болохо гэжэ шиидхэһэн байгаа.

— Удаархын аргагүи, «Россиие» Хойто мүльһэтэ далайда хүлеэнэ, — гэжэ Хойто далайн замай захиргаанай гүрэнэй ахамад инспектор Г. Бурков хэлэнэ. — Үбэлэй түлэг үнгэржэ байхада, Арктикада халуун хүдэлмэри бусална. Мүноо үедэ Дудинка тээшэ шэглэһэн замаар «Леонид Брежнев», «Капитан Сорокин», «Капитан Николаев» гэһэн ледоколнууд ябана. Атомоход тэдэнэртэ туһатай байха бшуу. Енисейн хоолой хүрэтэрхи эгээл орёо хүшэр участогта тус атомоход хүдэлмэриие даажа абаха болоно. Норильскын горно-металлургическа комбинадта зорюулагдаһан ашаатай судланууд Дудинка тээшэ, харин предприятиин продукциие ашаһан судланууд баруун тээшээ ябана.

Түсэбөөр хараалагдаһан болзорһоо жэлээр урид баригдаһан атомоход КПСС-эй XXVII съездын нээгдэхэ үдэрые замда угтаба.

ХАМЖААН БУЛТАНДА ТУҺАТАЙ

КУПЯНСК (Харьковска область). Харьковска областиин фермэнүүдэй ажалшад хүсэлэл оролдолгонуудаа нэгэдүүлжэ, мал шахан таргалуулгын ашаг үрые дээшэлүүлжэ шадаа. Үхэрэй мяха үйлэдбэрилхэ талаар һаяхан байгуулагдаһан Купянскын районууд хоорондын предприяти январиин түрүүшын долоон хоногто 800 толгой эрэ бурууһуудые тушаагаа. Тэдэнь тус тустаа 480—500 килограмм шэгнүүртэй. Тиигэхэ зуура оротоһо таряа багаар гаргана.

Тиихэдээ зарим ажахынуудта тугалнууд 20 хоноторoo харууһалагдана. Удаань тэдэниие тусхай шэглэлтэй дүрбэн ажахыда дамжуулна. Тэндээ 300 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй болготороо харууһалагдана.

Малай хойноһоо харууһалха ашаг үрэтэй технологи зохёохидонь УССР-эй мал ажалай эрдэм шэнжэлгын институдай эрдэмтэд туһалһан байна. Тэрэнь тусхай нормоор бурууһуудые эдеэлүүлхэ, малай байра ба хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые һайнаар хэрэглэхэ арга олгодог. Мэргэжэлтэдэй болон фермэнүүдэй ажалшадай уялганууд тодорхойлогдонхой. Кимээр ажал хэрэгтээ хандахада, булюу һайн байна гэжэ Шевченковскэ районой «Дружба» колхозой малшад ойлгожо абанхай. Эндэ энээнэй урда тээ һаалиин ба мяханда тушаагдаха мал үсхэбэрилэгдэдэг байһан юм. Үбһэ тэжээлэй дуталдадаг дээрэһээ тугалнууд түргөөр томо болодоггүй һэн. Харин хамжаанай гурим нэбтэрүүлһэнһээнь хойшо хэрэг байдалынь һайжаржа эхилээ.

ТҮГНЫН ТҮРҮҮ ХОНИШОН

Манай республикын комсомолшуудай, залуушуулай дундаһаа Баир Эрдынеевэй нэрэ һүүлэй үедэ нилээд суурхадаг болонхой, тэрэнэй ажал хэрэг тухай газетэнүүдэй хуудаһануудта оло дахин бэшэгдэһэн байха. Түгнын үрэжэлтэ талаһаа энэ буряад хүбүүн юундэ иитэрээ суурхаха болооб? Баир мүнөө Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина» колхозой гол һалбари болохо хонин һүрэгые эрхилэлсэжэ ябаһан хүн. Тэрэ комсомол-залуушуулай коллективые хүтэлбэрилнэ.

Энэ залуу нүхэрнай жэл бүри хурьга абаха, нооһо хайшалжа тушааха даабарияа үлүүлэн дүүргэжэ, ажахынгаа түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэхэн хубитаяа оруулдаг заншалтай юм. Ахалагша хонишон, коммунист Баир Цыдендамбаевич наһаараа хэды залуушье һаа, ажахынгаа олон тоото хонин һүрэгые саашадань олошоруулха хэрэгтэ мүнөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана. Үнгэрһэн табан жэлэй хугасаа соо энэ бишыхан коллектив амжалта түгэсөөр хүдэлжэ, район дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ саг үргэлжэ шалгаржа гараа. Тусхайлан хэлэбэл, энэ бригадын хонишод табан жэлэй туршада дүн хамта 2461 хурьга абажа, томо болгохо һаа, тэрэнээ 3011 толгойдо хүргэһэн байха юм. Бүхыдөө 106,2 центнер нооһо хайшалха байбал, 114,3 центнер сагаан алта гүрэн түрэдөө тушаагаа. Хониной мяха гүрэндэ худалдаха талаар баһал амжалта туйлаа. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хугасаа соо 620 центнер хониной мяха үйлэдбэрилөө гэхэ гү, али түсэбөө 120 процент бэелүүлээ.

Энэ эбтэй зэтэй коллектив илангаяа нёдондо һайнаар хүдэлжэ гараһан байна. Тодорхойлбол, тэдэнэр даалгагдаһан отарынгаа зуун эхэ хонин бүриһөө дундэ зэргээр 112,6 хурьга бүтэн бүриноор түлжүүлжэ, район доторoo нэгэдэхи һуури эзэлээ һэн. Ноопо хайшалха түсэбөөшье дүүргэһэн габьяатай. Хурьган бүхэнэй шэгнүүри эхэһээнь һалгаахада 22 килограммда хүрэһэн байха юм. Иимэ үндэр амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Баир Эрдынеев «1985 оной районой чемпион» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн габьяатай.

Энэ туйлагдаһан амжалтада Баирай хани нүхэр ВЛКСМ-эй гэшүүн Наталья, тэрэнэй дүү хүбүүн комсомолец Бимба гэгшэдэй оруулһан хубита нилээд ехэ. Эдэ залуу нүхэднай бэшэндээ орходоо ажалша бэрхээрээ онсо илгардаг. Ахалагша хонишон өөрөө звено бүридхэжэ, отарынгаа эхэ хонидто үбһэ тэжээл нөөсэлдэг гуримтай. Намарай, зунай үедэ хонидоо һайса хүшэлүүлдэг, таргалуулдаг байха юм. Иимэ тарган эхэ хонид намартаа богони болзорто үрэжүүлэгдэдэг шуу. Эдэнэр хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлһэнэйнгээ һүүлээр үбэлжэлгэдэ бэлдэдэг заншалтай. Байра байдалаа, дал хорёогоо заһабарилдаг, дулаалдаг, үбһэ тэжээлээ шэрэжэ, хуһамагтаа оруулдаг, зелёнко, һолоомо ехээр нөөсэлдэг байна.

Баир Цыдендамбаевичай даадаг хонишодой бригадынхид энэ жэлэй малай үбэлжэлгэдэ түгэс бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерээ һэн. Хонидойнгоо, хурьгадайнгаа байрыень хаһа саг сооно бэлдээ. Тэдэнэр арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хурьга абаха, нооһо хайшалжа тушааха талаар үндэр социалис уялга абанхай, мүноо тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын хойноһоо оролдожо ябана.

Залуу хонишод КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар, үнгэргэхэ гэһэн һайшаалта үүсхэл республика доторoo гаргаад, эдэнэрэй жэшээгээр хүдэлхыень бүхы районуудай залуу малшадые уряалаа.

М. ЦЫРЕНОВ,
«Ленинэй зам» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

АРМЕНИИН ССР. Овощ ургуулдаг Разданай тепличнэ комбинадай коллектив түсэбөөр хараалагдаһан 3 мянган тонныи орондо 4 мянган тонно 1986 ондо хуряан абахаар зоригжонхой ажаллажа байна. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ зургаан гектар газарта эмхидхэгдэһэн энэ ажахы жэлһээ жэлдэ үйлэдбэриингөө талмайе үргэдхэжэ, нөөсэ арга боломжонуудаа шадамар бэрхээр хэрэглэнэ. Мүнөө 18 гектар хүрэтэр талмайгаа үргэдхэһэн тус ажахы ойрын саг[...] мянган тонноһоо [...] ургаса хуряадаг [...]

Энэ ажахын [...] овощ ургуулагшад[...] шадарай түрүү ажа[...]лохо «Московский», [...]ча» гэжэ совхозуу[...] дүй дүршэлыень [...]на, шэнэ онол арга[...]рана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ниислэл Ереван ша[...]данай овощ ургуул[...] теплицэ соо.

ТАСС-ай фото[...]

...ПУТАДУУДАЙ ҮҮРГЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭН...

гэн арад зомнай гүрэнэй шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо ха юм.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачевой хэһэн Политическэ элидхэл соо иигэжэ заагданхай байна: «Арадай өөһэдыгөө хүтэлбэрилхэ ёho гуримые хүгжөөлгэ хадаа захиргаанда демократическа эхи саашадань һайжаруулха, Севедүүдэй гүйсэдкомуудай, тэдэнэй аппарадай, гүрэнэй бусад бүхы зургаануудай ажал ябуулгада демократическа эхи бэхижүүлхэ эрилтэ табина... Ямаршье аппарат, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хэрэгээ хэды һайн мэдэхэшье байбал, захиргаанда ажалшадые хабаадуулангүйгөөр, тэдэнэй урмашаһан дэмжэлгэдэ түшэглэнгүйгөөр, амжалта туйлагдахагүй гэжэ ходо һанажа ябаха хэрэгтэй». Арад зондоо, тэдэнэй түрүү зэргэдэ ябадаг арадай һунгамалнуудта түшэглэжэ, Севедүүдэй хүдэлмэрине саашадань һайжаруулха ёһотойбди.

Сомоной Совёдэй гүйсэдком ямаршье хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэдээ, депутадуудтаа түшэглэнэ. Соведэй депутадууд—колхозой суута хонишон В. М. Лубсанов, эрхим механизатор А. Г. Шарипов, хони үсхэбэрилдэг бригадын бригадир В. Д. Очиров, ажалай ветеран С. Ц. Бубеев болон бусаднай нютагайнгаа Соведэй хүдэлмэридэ ходоодоо эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэдэ түрүү депутадуудтамнай туһалдаг өөһэдынь эдэбхитэд байха. Тиигэжэ нютагай Соведэй, мүн колхозой, организацинууд болон эмхи зургаануудай ажал ябуулгые һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулгануудта олон зон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо.

Депутадууд хүн зоной дунда ябадаг тула тэдэнэй һанал бодолые, эрмэлзэл оролдолгые һайн мэдэдэг. Нютагай Соведэй гүйсэдком ямар нэгэ шухала шиидхэбэри баталан абахаһаа урид, хүн зоной һанал бодолые, тэдэнэй һанамжа дурадхалнуудые заатагүй хараадаа абадаг. Тиимэһээ ушарта зүбтэй, олоной зүһөө һайшаагдаа, шиидхэбэринүүд аютадаг байна.

Саашадаа бидэнэр депутадуудайнгаа ажал ябуулгые улам эдэбхижүүлхэ, депутат бүхэнэй өөрынь эрхэ түлөөлэлгые бодотоор бэелүүлхэ бүхы арга боломжонуудые олгохо хүсэлэнтэйбди. Энээн тухай КПСС-эй XXVII съезд дээрэ горитойгоор хэлэгдэһэниинь һайшаалтайл даа.

Б-М. ГАРМАЕВ,
Баргажанай районой Баян-Голой сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ХҮҮГЭДЭЙ НОМУУД ЮУНДЭ ХОМОР БЭ?

гоёхон зураг-шэмэглэлтэй Цыден-Жаб Жимбиевэй «Имя человека» гэжэ ном абаа бэлэйбди. Тэрэ Москвагай хэблэлээр 100 000 хэһэгээр гаргагданхай һэн. Харин түрэл хэлэн дээрэ гараад байһыень һананагүйб. Үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ тэрэ номой тон лэ туһатай, нүлөөтэй байһыень һайн һананаб.

Манай эдир бага үетэн мүнөө түрэлхи хэлэн дээрэ ном уншаха дуратай болонхой. Тиигээдшье тэдэнэй багаһаа хойшо түрэл хэлэеэ хүгжөөхэ хэрэгтэ буряад номууд тон хэрэгтэй ха юм. Гэбэшье, нам мэтын үбгэн аба, эжынэр ашанар, зээнэртээ буряад номуудые хаанаһаа бэдэржэ олохо болоно гээшэб? Энээн тухай хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд, уран зохёолшод һайса бодомжолхо зэргэтэй.

Жараад онуудта хэблэгдэжэ гараһан буряад арадай онтохонуудые дахин хэблэхээр болоо гэжэ һанагдана. Тэдэнэй зариманай хуушараһан дээрэһээ мүнөө уншахын аргагүй болонхой гээшэ.

Үнгэрһэн жэлдэ Бавасан Абидуевай «Тэхэ бабанын түүхэ» гэжэ шүлэглэмэл онтохониие Николай Дамдинов ород хэлэн дээрэ оршуулжа гаргаа һэн. Би энэ номые бага байхадаа түрэлхи хэлэн дээрэ аргагүй һонирхожо уншагша һэм. Ямаршье зохидоор, уран гоёор, шогтойхоноор бэшэгдэһэн зохёол гээшэ һэм! Тэрэниие түрэл хэлэн дээрэ дахинаа хэблэжэ олон хэһэгээр гаргаа һаа, һайн һэн гэжэ һананаб. Тиигээд лэ «Тэхэ бабанын түүхые» зээнэртээ уншажа үгэхэ һанаатай библиотекэһээ уудалбаб. Үни сагай болоһон дээрэһээ юм гээбы даа, олдоогүйнь хэрамтай байба. Харин 1938 ондо Буряад-Монголой номой хэблэлээр хуушан лата үзэгөөр гаргагдаһан Бавасан Абидуевай «Шаалай Шаанай хоёр» гэжэ ном оложо, зээнэртээ баясан уншажа үгэбэб. Тэдэ хоёрни аргагүй хүхилдэжэ, зурагуудыень зохидшоожо, удхыень ойлгоһондоо хүгшэн эжыдээшье олзуурхан һайрхаба. Тэрэшье номые мүнөө дахин хэблэжэ гаргаа һаа, һайн һэн гэжэ һанагдана.

Тиихэдэ Буряадай номой хэблэлээр барлагдадаг уран зохёолой номууд үсөөн хэһэгээр гарадаг байна. 1000 хэһэгээр гаргагдаһан манай поэдүүдэй, илангаяа прозаигуудай номууд Улаан-Үдын номой магазинда тон үсөөнөөр оруулагдадаг дээрэһээ огто байдаггүй.

Түрэл хэлэн дээрэмнай бэшэгдэһэн номуудай үгы байхада, хаанаһаа манай ашанар, гушанар саашадаа буряад хэлэеэ хүгжөөхэ, шудалха болоно гээшэб? Буряад оронойнгоо ерээдүй, үглөөдэр тухай һаналаа табиха гээшэ манай хүн бүхэнэй зорилго байха ёһотой ха юм.

Бэрхэшээл дүүрэн дэлхэй дээрэ

Бэе бэеэ гамнаял! —
гэһэн поэт Дамба Жалсараевай шүлэгэй мүрнүүд ёһотойл һургаал үгэнүүд байна ха юм. Эдэниие уншажа ойлгохогүй һаа, гомодолтой.

1983 ондо республикын номой хэблэлээр «Буряадхан аялгам һайхан даа...» гэһэн дуунуудай согсолбори арба мянган хэһэгээр гаргагдаад, түргэн тарашоо бэлэй. Тиихэдэ би нэгэ ном абаад, хожомоо бэлэгэйхиие гэжэ абаха гэхэдэм, олдохогүйдэнь халаглаа һэм. Гэбэшье, үнгэрһэн жэлдэ тэрэ номой дахинаа хэблэгдэжэ гараһаниинь һайшаалтай. Тиихэдэ нүхэдтөө бэлэглэжэ үрдеэгүйгөө, бэелүүлхэ аргатай байбаб.

Һургуулида һуража байхадаа Хоца Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ ном уншахадаа, түрэл хэлэнэйнгээ уян, баянда гайхан, тагнан баясагша бэлэйбди. Хожомынь Даша-Рабдан Батожабайн «Төөригдэһэн хуби заяан» гэжэ зохёол уяран уншажа, сэдьхэлээ ханагша һэмди.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада Улаан-Үдэ хотын зарим һургуулинуудта буряад хэлэнэй хэшээлнүүдые үгэдэг болоһониинь ехэл һайшаалтай байна. Жэшээлхэдэ, Советскэ районой 12 һургуулиин табандань 1-дэхи класcһаа захалжа буряад хэлэ заана. Тиихэдэ 37-дохи (аэропортдохи), 8-дахи (Заречный һуурин) һургуулинуудта буряад хэлэ хоёрдохи жэлээ үзэжэ байнхай. Мүн 2-дохи, 4-дэхи, 43-дахи интернат һургуулинуудта һуралсалай энэ жэлһээ буряад хэлэнэй хэшээлнүүд үгтэнэ.

Октябрьска районой 17 һургуулиин юһэндэнь буряад хэлэн заагдадаг болонхой. Гэбэшье, үшөөл олон буряад үхибүүдэй түрэл хэлэеэ шудалдаггүйнь халагламаар байна. Жэшээлхэдэ, Октябрьска районой 25-дахи һургуулида табан нэгэдэхи класcууд тоологдоно. Тэдэ класcуудта дүн хамтадаа 58 буряад үхибүүд һуралсана. Теэд эды олон балшар наһатанай түрэлхи хэлэеэ үзэжэ эхилээдүйнь харамтайл байна. Энэмнай ганса нэгэ һургуулиин 1-дэхи клесcайхид ха юм. Харин үшөө хэды һургуулинуудта, хото, хүдөөдэшье түрэлхи хэлэмнай заагдахагүй гээшэб даа?..

Түрэлхи хэлэн дээрэ уран зохёолой номуудые олон хэһэгээр гаргадаг болоно, буряад үндэһэн хэлэеэ хүгжөөхэ талаар партиин Программын шэнэ найруулгын заабаринуудые бэелүүлхэ гээшэ тон шухала. Гадна буряад һурагшадта түрэлхи хэлыень эхин һургуулиһаа захалжа шудалуулха гээшэ, үндэһэн хэлэеэ хүгжөөхэ хэрэгэй зайлуулашагүй хубинь мүн гэжэ республикын Гэгээрэлэй министерство мартаха ёһогүй. Энэ ушар мүн лэ партиин Программын шэнэ найруулгын заабаринуудай бэелэл болгогдохо зэргэтэй.

Байдал гээшэ орёохон
Байдаг юм даа, элдэб зүйл.
Наран толорон байтараа
Үүлэн буужа магадгүйл.
Улаан зүрхэн—шулуун
бэшэл,
Уян зөөлэн эрдэнил.

С. СКОЛЬЖИКОВА,
багша-пенсионер.

Улаан-Үдэ.

Оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй 1-дэхи цехтэ түрүүшүүл олон юм. Тэдэнэй дунда 3-дахи разрядай оёдолшон Людмила Цагановна Давыдовае нэрлэмээр. Тэрэ һара, квартал бүхэндэ түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэдэг юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оёдолшон Л. Ц. Давыдова.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

«БУРЯАД ҮНЭН» газетэдэ бэшэгдэнэй һүүлээр

«Хүдэлмэридэ жэжэ юумэн байдаггүй»

Имэ гаршагтайгаар толилогдоһон шалгалтын материал байгша оной январиин 15-да манай газетэдэ гараа һэн. Н. Б. Сыреновэй отарын байрада «хүйтэншэг, зүдэрүү байба», тиихэдэ ахалагша хонишод Г. Л. Ябжанов, Л. Д. Мироновой отаранuудта үбһэн саг соонь асарагданагүй, үхэрнүүдые шахан таргалуулдаг баазын улаан булан ёһоор шэмэглэгдээгүй, гадна муу шанартай тэжээлһээ, бурьтиһан талха эдиһэнһээ боложо, жэлэй эхинһээ хойшо Зүүн-Мориной болон Тоорын фермэнүүдтэ 6 тугал гарзалаа гэжэ шалгалтада хабаадагшад элирүүлһэн байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ Л. Г. Данзановһаа иимэ удхатай бэшэг абаабди:

«Хүдэлмэридэ жэжэ юумэн байдаггүй» гэһэн статья соо нэрлэгдэһэн баримтанууд зүб гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени танай бэшэгтэ харюу болгон мэдээсэнэ.

Мүнөө үедэ Н. Б. Сыреновэй хонидой байра дулаалагдаа. Үбэлжэлгын дүүрэтэр Г. Л. Ябжанов, Л. Д. Миронов гэгшэдэй отаранuудай хонид бүхы зүйлэй тэжээлээр гүйсэд һайнаар хангагдаа. Үхэрнүүдые шахан таргалуулдаг баазын улаан булан шэнэлэн шэмэглэгдээ, сагаадагдаа, хэрэгтэй хэрэгсэлнүүдтэй болоо».

ҺУРГУУЛИИН РЕФОРМЫЕ БЭЕЛҮҮЛНЭБДИ

ХҮСЭТЭ ОНЬҺО ШУДАЛЖА, ХҮДЭЛМЭРИШЭН БОЛО

Хүтэлбэриин оньһожоруулагдамал системэ, промышленна рободууд, электронно-тоолон тодорхойлолгын машинанууд, робототехническэ комплекснууд... Мүнөө үеын үйлэдбэри эдэ зүйлнүүдгүйгөөр урагшаа ябахагүй. Тиимэһээ мүнөөнэй техническэ мэргэжэлэй училищинуудай һурагшадай гэхэ гү, али ерээдүйн хүдэлмэришэдэй бэлэдхэл ямар байха болоноб? Эдэ оньһон хүсэтэ техникые ерээдүйн лэ хүдэлмэришэд бэе дээрээ деажа абаад, хүдэлгэхэ болоно ха юм.

Тус асуудалда харюу абахын тула СССР-эй Науканuудай академиин гэшүүн-корреспондент, Москвагай электронно техникын институдай ректор, профессор **Леонид ПРЕСНУХИНТАЙ** журналист Владимир Добин хөөрэлдэһэн байна.

— Үйлэдбэридэ ба һуралсалда тоолон тодорхойлолгын техникые хаа хаанагүй нэбтэрүүлгэ холын хэрэг гэжэ һаяхан һанагдадаг байгаа. Харин мүнөө һургуулинхид ба ПТУ-гай һурагшад информатикын, тоолон тодорхойлолгын техникын үндэһэнүүдые үзэжэ захалба...

— Микроэлектронно техникэ, асари томонууд интегральна схемэнүүдые гаргаха талаар манай орон материальна бата бэхи үндэһэтэй гээшэ. Эсэгэ ороноймнай электронно промышленность хадаа иимэрхүү зүйлнүүдые олоор гаргаха шадалтаи. Тэрэнэй үндэһөөр мэдээсэлэй-тоолон тодорхойлолгын комплекснуудые байгуулжа, эрдэм шэнжэлгэдэ, тодорхой үйлэдбэридэ, һуралсалай хэшээлнүүдтэ хэрэглэхэ арга бии. Теэд би ерээдүйн саг тухай хэлэнэгүйб. Мүнөө манда бии байһан юумэн тухай хэлэнэб.

— Ондоогоор хэлэбэл, залуу хүдэлмэришэдэй бэлэдхэлэй харaанууд тухай бодомжолонгоо, хоёр мянгадахи он бэшэ, харин 1985 он тухай хэлэнэ гүт!

— Тон зүб. Оньһожоруулагдамал предприятинууд мүнөө хүдэлжэ эхилэнхэй, тэндэ шэнэ техникые табан хүргэндээл шудалһан хүдэлмэришэд хэрэгтэй байна. Харин программалга гээшэмнай уншаха, бэшэхэ шадабари хүнүүдтэ тон хэрэгтэй.

— Теэд программалга гээшэмнай орёоһоол һаа орёо эрдэм мэдэсэ ха юм. Училищинуудта информатикын ба тоолон тодорхойлолгын техникын үндэһэнүүдые шудалжа байһан хүбүүд, басагад тэрэ ехэ найдабарине дүүргэжэ шадаха гээшэ гү!

— Залуушуул шэнэ техникые хэнһээшье дээрэ хангажа шадаха гэжэ оньһожоруулагдамал үйлэдбэритэй предприятинуудай хүдэлмэриин дүршэл харуулна. Мэргэжэлэй ба юрэнхы эрдэмэй һайн бэлэдхэлтэй байха шухала гэжэ ойлгосотой ааб даа.

— Олон жэлэй дүршэл хэрэггүй болоно гү!

— Хэрэггүй. Олон жэлэй дүршэл кадрова хүдэлмэришэдэй үүсхэлые заримдаа «шудэрлэжэ» болодог. Залуушуул мүнөө үеын үйлэдбэридэ түргөөр дадажа, шадабаритайгаар хүдэлнэ. Тиимэһээ информатикын ба тоолон тодорхойлолгын техникын үндэһэнүүдэй ПТУ-нуудай программада оруулагдаһаниинь ёһоор һайн гэжэ сэгнэгдэнэ. Училищиие дүүргэжэ гараһан хүн шэнэ техникэһээ айха ёһогүй: хүдэлмэриинь заахашье орёо болгохогүй, харин ухаан бодолойнь гүйсые түргэдхэхэ, бар хүсэнэй хүдэлмэриие хүнгэдхэхэ.

— Орёо, мэдэгдээгүй, дадал бэшэ юумэнтэй ушархада, абаһаар хүшэр хүндэ гэжэ һанагдадаг гээшэ ааб даа. Тэрэниие дабаха хэрэгтэй ха юм...

— Тиимэ дабаан яһалашье байха. Тиимэһээ бидэ барандаа психологическа талаараа ооһэдоо хубилха ёһотойбди. Хэрбээ үе сагайнгаа гүйдэлые хүсэхэ гээл һаа, тиигээгүйдөө аргамнай үгы. Үргэн ехэ һургуулитай, гүн ехэ ухаатай байхыемнай мүнөө үеын техникэ эрилтэ табина.

— Тиихэдээ мүноонэймнай ПТУ-нууд имагтал хүдэлмэришэдые бэшэ, харин техническэ шэнэ интеллигенциие бэлдэхэ болоно гү!

— Мүнөө станок дээрэ ажаллаха гээшэмнай имагтал эшэ бариад эрьелдүүлхэ бэшэ, штангенциркулеэр хэмжэбэринүүдые хэхэ бэшэ юм. Эдэ мэтын хүдэлмэриие автомат, хүтэлбэриин системэ бэе дээрээ даажа абана.

Хүдэлмэришэнэй ажал ябуулгада ухаан бодолоо гүйлгэхэ ушар олон янзын болонхой. Энэнь инженерэй бодомжодо дүтэ болгоно. Жэшээлбэл, аргагүй тодо зүбөөр, нарин нягтаар хабсаргагдаха ёһотой хэрэгсэлые тааруулан бүтээдэг хүдэлмэришэн хадаа тэрэмни ямараар хүдэлдэг бэ гэжэ имагтал мэдэхэ бэшэ, харин **аппаратура дотор физическэ ямар процесс болоноб** гэжэ мэдэхэ, оньһожоруулгые, тоолон тодорхойлолгын техникые шудалха зэргэтэй.

Гэхэ зуура имагтал энээнһээ боложо мүнөөдэрэй хүдэлмэришэн информатикын ба тоолон тодорхойлолгын техникын үндэһэнүүдые мэдэхэ бэшэ юм. Энэмнай хадаа үхибүүдэй юрэнхы эрдэм мэдэсые үргэн болгохо, мүнөөдэрэй техникэ тухай ойлгосотой болгохо ёһотой предмет гээшэ бшуу. Тиимэһээл мүнөө үедэ һургуулинуудта, ПТУ-нуудта тусхай багшанарые бэлдэхэ талаар, тоолон тодорхойлолгын техникые шудалха хэрэгые эмхидхэхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдана гээшэ.

Хүн бүхэндэ компьютернуудые шудалуулха арга олгохын тула компьютерна тусхай класcуудые мүнөө һургуулинуудта бии болгонобди. Иимэ класcуудта багшыншье, һурагшадайшье ажаллахада, таатай зохид байха. Тоолон тодорхойлолгын найдамтай аппарадууд һурагша бүхэнэй гарта үгтэхэ, харин багша тоолон тодорхойлолгын машинын ойро ажаллаха, хэлхээ холбооной түхеэрэлгын ашаар тэдэнэр хоорондоо холбоотой байха болоно.

Гадна манай институт программалгын тусхай хэлэ байгуулжа байна. Тэрэ хадаа фокал гэжэ нэрэтэй. Тэрэ ЭВМ-эй бүридэлдэ оруулагдадаг интегральна схемын нэгэ кристалл болгогдон бүтээгдэнэ. Энэ хэлэн һурагшадай тоолон тодорхойлолгын техникэ шудалха ябадалые хүнгэдхэхэ юм. Машина хүн хоёрой хөөрэлдэн ойлголсохо ябадалда тэрэ хэлэн орёо бэшэ. Машинын бүхы программа тон богонихон, тэрээндэ нэгэшье үлүү юумэн байхагүй. Һурагша энэ программые ядамаггүйгөөр редактироважархиха юм гэжэ бидэ хэлэдэгбди.

Фокалые мэдээд байхадаа, үхибүүд саашадаа программалгын бүри орёо хэлэнүүдтэ шэлжэн ороходоо ядалсахагүй байна. Манай орон дотор информатикын хүгжэхэдэ (хилын саанашье тэрэ хүгжэжэ байдаг), ухаан бодолой аргаар ябуулагдадаг бүхы хүдэлмэри машина техникэдэ даалгагдажа, энэ талаар тусхай мэдэсэ шудалха хэрэгые хүнүүд орхихо тээшээ болохо юм. Тоолон тодорхойлолгын машинануудай орёо болохо тума тэдэниие хүтэлбэрилхэ хэрэг орёожохо гэжэ һанаһанай хэрэггүй.

— Машина хүн хоёрой хөөрэлдэхэ тухай асуудалые дайраһан хойноо психологиин талаһаа асуудал табихые зүбшөөгыт. Ухаан бодол (интеллект) тухай бодомжолоод, журам сахилга, үнэн сэхэ байлга, ажалша шакар гэхэ мэтын хүндэ тон хэрэгтэй шэнжэнүүдые ерээдүйн хүдэлмэришэнэй сэдьхэлдэ бүридүүлэн хүмүүжүүлхэ гэһэн ойлгосые бидэ мартажа болохобди гэжэ та һанадаггүй гүт! Эдэ бүгэдэ юумэндэ мүнөө үеын техникэ һургана гээшэ гү, али улам бүри орёо боло болоһоор, абстрактна гэжэ хэлэдэгбди, имэрхүү «анахронизмуудһаа» хүниие хэтэдэнь сүлөөлжэрхинэ гү!

— Түмэршэ дархан алха дүшэ хоёрһоо хөөргэдэ ерээд, саашадаа автомадтай ажалладаг болоходоо, тэрэнэй хүдэлмэриин шанар имагтал ондоо болоно бэшэ, мүн ухаан бодолынь хубилна гэжэ би гүйсэд этигэнэб. Өөрөө өөрыгөө хүндэлдэг болоно. Хүн машина хоёрой хоорондохи харилсаанай өөрсэ янзын болбосорол бии болоно. Нарин нягта техникэ гээшэ һалан һамуу, үнэн сэхэ бэшэ, бодомжогүй ябадалые хүлисэхэгүй. Иимэ машинанууд хүниие журамтай, улам бүри һайн болгодог.

(АПН).

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

ПОЛИТИЧЕСКЭ ШУХАЛА УДХА ШАНАРТАЙ

БУХАРЕСТ. КПСС-эй XXVII съезд онсо шухала политическэ удха шанартай үйлэ хэрэг боложо, Ленинэй партиин ба Совет гүрэнэй түүхэдэ орохо юм. Тэрээн дээрэ баталагдан абтаһан шиидхэбэринүүд уласхоорондын асари ехэ удха шанартай байна. Тэдэ социалис болон коммунис байгуулалтын программануудые бэелүүлгэдэ, мүн эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ совет арадай үмэнэ асари ехэ хараа түсэбүүдые табина гэжэ РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй президент Чаушеску РКП-гэй ЦК-гай Политическэ гүйсэдхэхэ комитедэй эндэ болоһон заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Энэ зуун жэлэй һүүл болотор ядерна буу зэбсэгүүдые хаа хаанагүй бүрин хүсэдөөр усадхаха талаар Советскэ Союзай найруулһан программые тэрэ үндэрөөр сэгнэхэ зуураа, Румыни бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ гэжэ баталжа байһанаа мэдүүлбэ.

РКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Чаушескутай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой уулзалга хоёр партиин, ороной болон арадуудай хоорондохи харилсаае хүгжөөн бэхижүүлхэ талаар шухала хубита болоо.

ГҮНЗЭГЫ ЕХЭ НҮЛӨӨ ҮЗҮҮЛХЭЛ

НЬЮ-ЙОРК. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд, тэрэнэй документнүүд соо уласхоорондын байдалые али бүхы талаһаань шэнжэлэлгэ мүнөө үеын түүхын бүхы хүгжэлтэдэ асари ехэ үүргэ нүлөө үзүүлхэ байна гэжэ Палестиные сүлөөлхэ эмхиһээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Зухди Лабиб Терзи ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлбэ. Манай палестин арадта эсэргүүгээр империализмын, сионизмын ба хархис хүсэнүүдэй һүйдхэлтэ ябуулгаяа саашадань дэбэргэлгын эрхэ байдалда съездын хүдэлмэри үнгэрһэн байна. Тиимэһээ энэ нютагай хёмороо зуришэлдөөе зүб мүрөөр шиидхэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой найруулһан эб найрамдалта асари ехэ үүсхэлнүүдые дарлагдан мүлжэгдэһэн, Эхэ оронгүй болоһон Палестинын арад үндэрөөр сэгнэнэ. Палестин арадай үнэн зүб тэмсэлые дэмжэжэ байһыень манай түби дэлхэйн бүхы заха булангуудта мэдэнэ гэжэ Терзи тэмдэглээ.

ЧССР. Энэ ороной Усти-над-Орлицы хото бүд нэхэлгын үйлэдбэриин нилээд томо түб юм. Эндэхи «Перлы» гэжэ фабрикын үйлэдбэриин түхеэрэлгэнүүд жэл бүри шэнэлэгдэжэ байдаг юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фабрикын нэгэ цех соо шэнэ түхэлэй нэхэлгын станок туршагдажа байна.
ЧТК—ТАСС-ай фото.

ООН-ой ГОЛ ЗОРИЛГОНУУД

НЬЮ-ЙОРК. Уласхоорондын амгалан тайбан ба аюулгүй байдалые хангалгын, буу зэбсэгүүдые хуряалгын, социальна дэбжэлтын ба арадуудай хүгжэлтын асуудалнууд шухала удха шанартай, хоорондоо таһаршагүй холбоотой байна гэжэ ООН-ой Секретариат тэмдэглээ. Уласхоорондын ашаг үрэ ехэтэй, хиналта, бүхы арадуудай экономическа ба социальна хүгжэлтын үүргэ нүлөөн доро буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр хуряаха гээшэ ООН-ой бэелүүлхэ гол зорилгонууд болоно гэжэ буу зэбсэгүүдые хуряалгын болон хүгжэлтын хоорондохи харилсаа холбоон тухай асуудалаар ООН-ой ажал ябуулгын шэнжэлэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

Буу зэбсэгүүдые үйлэдбэрилгэ болон наринжуулан һайжаруулгада жэл бүри гаргашалагдадаг хэдэн зуугаад миллиард долларой үгытэй ядуу байдалые һайжаруулгада гаргашалагдаа һаань, һайн байгаа гэжэ документ соо хэлэгдэнэ. Ушарынь гэхэдэ, дэлхэйн хүн зоной гурбанай хоёр хубинь үгытэй ядуу байдалда ажаһууна гэжэ документ дотор онсолон заагдана.

ЕРЭЭДҮЙН ШИИДХЭБЭРИНҮҮД

БЕРЛИН. КПСС-эй XXVII съезд ерээдүйдэ бэелүүлэгдэхэ ехэ шиидхэбэринүүдые баталан абаба. Ядерна буу зэбсэгүүдһээ хүн түрэлтэниие сүлөөлхэ талаар Советскэ Союзай хараалһан ехэ түсэбүүдые тэрэ баталба гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер Сүлөөтэ немец залуушуулай холбооной (ССНМ) байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа эндэ үнгэргэгдэһэн баярай суглаан дээрэ мэдүүлээ. Советскэ Союзай хараа шэглэлые ГДР бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ. СЕПГ, ГДР-эй арад В. И. Ленинэй оронoй найдамтай соратнигууд юм. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевтой Москвада хэһэн уулзалгамнай хани барисаанай, харилсаа холбооной оршон байдалда үнгэрһэн байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

2000 он хүрэтэрхи үедэ эрдэм, техникын ба үйлэдбэриин асуудалнуудаар хоёр ороной хоорондохи харилсаае хүгжөөлгын удаан болзорой программын ашаар, хоёр гүрэнэй арадуудай бата аха нүхэсэлөөр дэлхэй дээрэ социализм бүри хүсэн түгэлдэр болоно, амгалан тайбан байдал хангагдана гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Энэ нэгэдэлэй шэнэ хэмжээнүүд ССНМ-эй болон Ленинскэ комсомолой хоорондохи харилсаанай зорилгонуудые табина.

ПОРТУГАЛИИН ПРЕЗИДЕНТТЭЙ УУЛЗАБА

ЛИССАБОН. Эндэ ерээд байһан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. И. Орлов Португалиин президент Соарештай уулзаба. Һүүлэй үедэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой оруулһан шухала, бүтэмжэтэй һайн дурадхалнуудые Португалида ехэ һонирхолтойгоор угтаба гэжэ Соареш хөөрэлдөөнэй үедэ мэдүүлээ.

Эб найрамдалай, мүн уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын аша туһада элдэб асуудалнуудаар совет-португалиин харилсаае саашадань хүгжөөхые хүсэжэ байһанаа хоёр тала элирхэйлһэн байна.

НЭГЭДЭЛЭЭ БЭХИЖҮҮЛХЭ

АДЕН. Йеменэй залуушуулай социалис холбооной ЦК-гай нэгэдэхи секретарь С. Сайефэй түрүүлэлгэ доро тус эмхиин Центральна Комитедэй заседани эндэ болобо.

Научна социализмын, пролетарска интернационализмын, шэнэ общество байгуулгын замаар дабшалгын гол сһонуудай үндэһөөр ажал ябуулгаяа эмхидхэдэг Йеменэй Социалис партиин шэнэ хүтэлбэриин ударидалга доро нэгэдэлээ батадхахыень заседанида хабаадагшад баталан абаһан тогтоол соогоо ороной залуушуулые уряалба. ЙСП хадаа обществын шэглүүлхы ба хүтэлбэрилхы хүсэн болоно гэжэ документ соо тэмдэглэгдэнэ.

Залуушуулай холбооной табадахи съездые байгша оной майн 20-до зарлаха гэһэн тогтоол ЦК баталан абаа. С. Сайеф түрүүтэй съездын бэлэдхэлэй комитет эмхидхэгдэбэ.

Социалис орнуудаар

Телевизионно программануудые суг хамта бэлдэжэ, эмхидхэхэ гээшэ шэнэ жэлэй үрэ түгэс харилсаа холбооной шухала шэглэл болохо юм гэжэ Чехословакиин мэргэжэлтэд тоолоно. Совет мэргэжэлтэдтэй хамта «Хүгжэмтэ уулзалганууд» гэһэн дамжуулганууд бэлдэгдэжэ байнхай. «Орудие Зевса» гэһэн уран һайханай фильм буулгагдаха юм.

БЕРЛИН. Оёдолой «Баумволле» комбинадай предприятинуудта бүтээн гаргагдадаг тааруу зохид хубсаһан ГДР-эй, мүн тэрэшэлэн бусад социалис оронуудай, тэрэ тоодо СССР-эй худалдан абагшадта ехэтэ һайшаагдадаг юм. Үнгэрһэн жэлдэ комбинадай продукциин 93 процентнь шанарай тэмдэгтэйгээр гаргагдаһан, 90 миллион шахуу маркын түүхэй эд, элшэ хүсэн алмагдаһан байгаа. Советскэ Союзай, Чехословакиин, Болгариин, аха дүү бусад социалис оронуудай мэргэжэлтэдтэй хамта зохёогдоһон мүнөөнэй технологи ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, комбинадай хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин иимэ үндэр дүнгүүдые туйлана.

СЕПГ-эй болохоёо байгаа XI съездые оёдолой «Баумволле» комбинадай ажалшад ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахые бэлдэнэ. Партийна дээдын хуралдаанай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ коммунистнууд дабшана.

(ТАСС).

АРХИ—АМИ НАҺАНАЙ ДАЙСАН

ЭРИД ЭРИЛТЭ ТАБИХА

һогтуугаар автомашина жолоодохо гээшэ угаа аюултай гээд мэдэнэбди. Зүгөөр харгын дүримые эбдэжэ, архи залгаад ябагшадай ушаралта ябадалнууд сүүдтэ ороһон материалнууд сооһоо эли тодоор харагдана.

1985 оной июнь һарада Улаан-Үдын Октябрьска районой арадай сүүд худалдаа наймаанай 870-дахи таһагай жолоошон А. В. Беспалов гэгшын хэрэгые хаража үзэһэн байна. Тэрэ ажал дээрээ архи уугаад, ЗИЛ-130 түхэлэй автомашинынгаа рульда һуужа, тэрэл хэрэгээ үргэлжэлүүлхэеэ гараһан байгаа. Ехэ һогтуу байһан тула автомашинаяа байлгажа шадангүй бүлэг хүнүүдтэ зэрлиг арьяатан шэнгеэр «адобтолоо» бшуу. Тиигэжэ 10 хүн гэмтэһэн, тэдэнэй 3-ниинь нгһа бараһан байна.

Арадай сүүд Беспаловые шангаар хэһээгээ. Зүгөөр ямаршье зэмэгүй хүнүүдэй энэ һогтуу жолоошоной гэмээр хохидолдо ороһые, гэр бүлэдэнь хэды гашуудал асарһые юугээр сэгнэлтэйб?

Энэ болон бусад баримтанууд архидалгатай тэмсэл үргэдхэхэ, һогтуугаар транспорт жолоодоһоной түлөө харюусалга шангадхаха тухай РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй «Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха, архи нэрэлгые усадхаха хэмжээнүүд тухай» 1985 оной майн 16-да абтаһан Указ ехэ удха шанартай, саг соогоо абтаһан документ мүн гэжэ үшөө дахин тэмдэглэхэ ёһотойбди. Архидалга ба алкоголизмтай тэмсэхэ талаар парти болон правительствын харгалһан хэмжээ ябуулганууд Харгын дүримые хазагайруулхагүй, ажалай журам ба гурим хаа хаанагүй наринаар сахиха эрилтэ табина. Гэхэтэй хамта, автотранспорт һогтуугаар жолоодохо ушарнууд үшөөл олон гэжэ сүүдэй хэрэгүүд гэршэлнэ ха юм. Олон ушарта һогтуугаар автотранспорт жолоодоһоной түлөө харюусалгада хабаадуулагдаһан хүнүүд дахинаа дайралдана. Хоёрдохиёо гэмтэ ябадал гаргаха хэрэгтэнь хэн нүлөөлнэб, ямар шалтагаанһаа болоноб гэһэн асуудал ээлүүдгүй гаража ерэнэ.

Зарим предприятинууд болон организацинуудта транспорт ашаглаха дүрим сахилгын хойноһоо хиналта хэгдэнэгүй, ажалай ба үйлэдбэриин журам сахиха тушаа шанга эрилтэ табигданагүй гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

«Жилгражданстрой» трестын 5-дахи СМУ-гай тракторист А. А. Богомолов 1985 оной августын 15-да трактораа һогтуугаар жолоодожо ябаһанайнгаа түлөө 100 түхэриг яла түлэһэн байгаа. Гэбэшье нүхэр Богомолов 1985 оной августын 30-да тракторгараа һогтуугаар магазинда ерээд, ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдажа, уголовно харюусалгада хабаадуулагдаһан байна.

Энэ хүйхэрэй хэрэгые хараха үедөө, 5-дахи СМУ-да автотранспортын жолоошодой хойноһоо хиналта хэдэггүй, долоон хоногойнь харгын хуудаһанууд нэгэ доро үгтэдэг, жолоошодой ажалдаа гараһан, ажалһаа ерэһэн тухай хэншье тэмдэглэдэггүй гэжэ сүүд тодоруулһан байна.

5-дахи СМУ-гай хүтэлбэрилэгшэд архидалгатай шанга тэмсэл ябуулдаггүй, ажалай журам һайжаруулхын тула хэмжээнүүдые абадаггүй байгаа. Тракторист Богомоловой архи уугаад, автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдаһан байбашье, тэрэнэй ябадалые коллективтэ зүбшэн хэлсээгүй, бусад хэмжээнүүд абтаагүй.

«Бурятремстрой» управлениин грейдерист Л. Т. Васильев гэгшэ һогтуугаар транспорт жолоодожо ябаһанайнгаа түлөө үнгэрэгшэ жэлэй июлиин 10-да яла түлэхэ болоһон байгаа. 1985 оной августын 25-да тэрэ һогтуугаар хоёрдохиёо баригдажа, уголовно харюусалгада хабаадуулагдаа. Эрхэтэн Л. Т. Васильев грейдерээ гаража табидаггүй, тэрэнээ хаанашье ерхёод ябадаг, тиихэдэ тэрэнэй ажалые хэншье шалгадаггүй байгаа гэжэ сүүд дээрэ элирүүлэгдээ.

Улаан-Үдын бусад организацинууд болон предприятинуудта иимэрхүү байдал тохёолдодог зандаа гээд баримтанууд гэршэлнэ.

«Архидалга ба алкоголизмые зайсуулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай 1985 оной майн 16-най тогтоолтой зохилдуулан, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд гурим ба журам заршам һайжаруулгын түлөө дабхар харюусалгатай байһанаа мартадаг гү гэжэ һанахаар байдаг. Гэхэтэй хамта, зарим хүтэлбэрилэгшэд өөһэдөө архи уунхай, автомашина жолоодожо ябадагыень гайхахаар. Иимэ ябадал гаргаһанайнгаа түлөө үнгэрэгшэ жэлэй октябрь һарада «Жилгражданстрой» трестын 7-дохи СМУ-гай прораб А. И. Лобанов, «Бурятэнергын» теплокотлонадзорой бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ В. И. Зверьков, Сотниковой шубуунай фабрикын инженер-барилгашан С. Д. Очиров гэгшэд сүүдэй урда зогсохо баатай болоо һэн.

Өөһэдөө архи уушанхай ябадаг хүтэлбэрилэгшэдтэй коллектив соо архидалга ба алкоголизмтай тэмсэл һайнаар ябуулагдаха гэжэ хэлэхын аргагүй байна.

«Бурятэнерго» управлениин энергоинспекциин коллектив һогтуугаар машина жолоодожо ябаһан В. И. Зверьковой журамые шангаар шүүмжэлхын орондо тэрэниие сагааруулха, машина жолоодохо үнэмшэлгыень бусааха зорилго урдаа табиһан байна. Нүхэр Зверьковой һогтуу ябаһан байбашье (энэнь медицинскэ шалгалтаар баталагдаһан байна), «архи ууһанай хуушан үнэр анхилһан байгаа, тиимэһээ тэрэндэ үмэншэлгыень бусааха» гэһэн шиидхэбэри коллективэй суглаан дээрэ баталагдан абтаһан байба. Республикын гүрэнэй автомобильна инспекци коллективэй шиидхэбэриие үнэндэ тоолонгүй, машина жолоодохо эрхыень 2 жэлээр хаһаба. Гэбэшье нүхэр Зверьков машинаяа жолоодожо үргэлжэлүүлээ. Энэ нүхэрнай коллективэйнгээ архидалга ба алкоголизмтай тэмсэхэ штабай гэшүүнээр, нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшээр һунгагдаһан байна. 1985 оной августын 2-то тэрэ хоёрдохиёо һогтуугаар машина жолоодожо ябатараа баригдаба.

Улаан-Үдын техническэ хангалгын станциин коллектив слесарь Н. А. Феоктистовые архинша гэжэ мэдэжэ байбашье, һогтуугаар автомашина жолоодожо ябаһан ушарыень сагааруулха, тэрэниие үмөөрхэ гэжэ оролдоо. Гэр бүлынь байдал муу, тиимэһээ тэрэндэ хүнгэлэлтэ үгэхэ хэрэгтэй гэжэ коллективэйнь суглаанай шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ. «Гэр бүлынгөө хүндэ байдал тухай» тайлбарилжа үгэхыень сүүдэй гүйхада, автомобиль эбэһабарилха, харууһалха гэхэ мэтэ хэрэгтэ мүнгэн ехээр гаргашалагдажа, гэр бүлэмни хүндэ байдалда ороо гэжэ хэлэбэ.

Үшөө нэгэ жэшээ дурдая. «Бурятремстрой» управлениин 3-дахи РСУ-гай бригадир С. У. Федотов бүлэг хүдэлмэришэдтэй хамта хүдэлдэг газартаа архидаһан байгаа. Тэдэ һогтуушуулай нэгэниинь тэндээ усалда орохоһоо гадна, һогтуу Федотов һогтуу нүхэрөө машинадаа һуулгаад гүйлгэжэ ябатараа, ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдаа һэн.

3-дахи РСУ-гай хүтэлбэрилэгшэд Федотовые зэмэлхын орондо «үйлэдбэри дээрэ шухала хэрэгтэй хүн», тиимэһээ тэрээндэ хүнгэлэлтэ үгэхые гүйһан бэшэг сүүдтэ эльгээгээ. Автомашина жолоодохо эрхээ тэрэ хаһагдаһан тула Улаан-Үдын 7-дохи ГПТУ-да үйлэдбэриин һуралсалай мастераар ажаллажа эхилээ. Тэрэ шэнэ ажалда ороһоор 6-дахи үдэртөө «хатуу харые» уугаад, Кабанскын трактаар табилуулжа ябатараа баһал баригдашоо.

7-дохи СГПТУ-гай хүтэлбэрилэгшэд Федотовые үмөөрһэн сэарһа эльгээгээ. Архиншадые шангаар хэһээхын орондо үмөөрхэ гээшэмнай хайшаа юм?

Зарим предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, ажалша коллективүүд архидалгатай шангаар тэмсэхын орондо ажалай журам эбдэхэ ушарнуудтай эбсэжэ, архидалгатай холбоотой ушарнуудта хайша хэрэгээр хандана, архидалгагүй байдал тогтоохын тула зохихо хэмжээнүүдые абанагүй гээд дээрэ дурсагдаһан эдэ баримтанууд гэршэлнэ гээшэ. Иимэ ушарнууд «Архидалга ба алкоголизмые зайсуулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолтой тааралдахагүй байна гэжэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые хаа хаанагүй хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ шадабал, архидалгатай, тэрэ тоодо автотранспорт һогтуугаар жолоодохо ябадалтай тэмсэлээ улам урагшатайгаар ябуулха байнабди.

О. ВИЛЯК,
Улаан-Үдын Октябрьска районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ.

Залуушуулай ажабайдалһаа

ТҮРЭҺЭН ҮДЭРӨӨРШНИ!

Омог баяраар дүүрэн шарайтай залуушуул «Ургы» кафегэй үргэн ехэ залай богоһо алхан ороходомнай, маниие халуунаар угтаба. Ирагуу һайхан хүгжэм аалиханаар зэдэлнэ. Гоёор шэмэглэгдэһэн элдэб янзын эдеэнэй зүйлнүүд, конфетэ, пирожно, сок столнууд дээрэ харагдана. Иимэ нэгэ столой саада тээ бидэниие урижа һуулгаба.

Хараашалхадамнай, оркестрэй наададаг сценын саада тээхи ханада үлгөөтэй томо зураг даб гэһээр анхарал татаба. Энеэдэтэй шэнгэн һахалтай, шэл зүүнхэй, гартаа «дипломат» сүүмхэ баринхай заочник зузаан гэгшын ном дээрэ һууна. Энэ зурагые хүрезлээд, «Клуб «Заочник», «Зүүн-Сибириин соёлой институт» гэжэ бэшээтэй. Клубай энэ эмблемын хажууда «Түрэһэн үдэрөөршни, Заочник!» гэһэн амаршалгын үгэнүүд аржына. Заочноор һурадаг студентнэрэй иимэ клуб республикадамнайшье, бүхы Зүүн-Сибириин хизаарташье энээнһээ урид үгы һэн. Энэ шэнэ хэрэг үүсхэгшэдэй нэгэн Виктор Коробицынһаа клубай эмхидхэлгэ, тэрэнэй бэелүүлхэ хараа зорилгонууд тухай һонирхобобди.

— Заочноор һурагшадай клуб эмхидхэхэ гэһэн эдэбхи үүсхэл үнгэрһэн жэлэй октябрь һараһаа эхитэй юм. Бэлэдхэлгын ехэхэн хүдэлмэри энэ хугасаада хэгдээ гээшэ. Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри эмхидхэгшэдые бэлдэдэг факультедэй бүхы группануудай эдэбхитэд клубай Устав зохеогоо һэн. Энэ Уставые клубай гэшүүд зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр баталха юм. Сүлөө сагаа аша туһатайгаар үнгэргэхын, клубай дэргэдэ болоһон уулзалгануудай үедэ мэргэжэлэйнгээ дүй дүршэлөөр андалдахын, тиин һуралсалай талаар бэе бэедээ туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор клуб эмхидхэгдээ һэн.

— Клубай гэшүүдэй ажал ябуулга элдэб янзын түхэл шэнжэтэй байхаар хараалагдана. Соёлой, искусствын ажал ябуулагшадтай уулзалганууд, Улаан-Үдын бэшэшье институдуудай заочнигуудтай хамтын конференцинүүд, тэдэнэй зохёохы бэлиг шадабариин тоосоото үдэшэнүүд, Совет Армиин сэрэгшэдтэй, хүдөө ажахын ажалшадтай уулзалга-концертнүүд, амаралтын үдэшэнүүд гэхэ мэтэ үнгэргэгдэхэ юм. Заочнигуудай зохёохы ажалай дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ, тэрээн тухай материалнууд саг үргэлжэ хэблэгдэжэ байха,— гэжэ В. Коробицын хөөрэбэ.

Энэ үедэ Ира Рудова, Алла Харитонова хоёр сутларагшадые амаршалжа, хүхюун зугаа наадаяа эхилбэ. «Юун? Хаана? Хэзээ?» гэһэн бултанда мэдээжэ телевизионно наадanай түхэлөөр шог зугаатай наадан болобо. Баланай хүгжэм доро «волчок-басаган» эрьелдэжэ, хүгжэмэй замхахада, али нэгэн тоо дээрэ тогтошоно. Тиихэдэнь Ира Алла хоёр зал соо һууһан заочнигуудые бүлэг бүлэгөөрнь дуудан гаргана. Эгээн түрүүн клубай режиссернууд урда гаража, дуу, наада харуулба. Гэнтэ нарай үхибүүн шангаар бархираад, бултыемнай залд гүүлэбэ. Теэд энэмнай тус клубай түрэһэн ушарые шогложо харуулһан наадан байшоо. Ханада үлгөөтэй эмблемэ дээрэхи заочнигто тон адли хүбүүн бии болошоно. Удаань гурбадахи курсын театрай ерээдүй режиссернууд «Заочник» клубай нэрлэгын ёһолол эхилбэ. Тамхи үбэртэлһэн, үһөө һалбайлгаһан хүбүүн тэдэнэй дундуур шурган гараад, зал соо һуугаашадта «архи ууханa ошоёбди» гэжэ дурадхана, саашаа гаргахаяа һэдэнэ. Тэрэ хүбүүе хүтэлжэ асараад, бултанай урда зогсоолгоно. Зал соохи студентнүүд булта хүл дээрээ бодожо, клубта өөрын дураар орогшодой тангариг үгэнэ. Һанаа сэдьхэлээр сэбэр, ажалдаа үнэн сэхэ, эрдэм, дүршэлөөрөө, зүрхэнэй халуун ольһоороо хүнүүдтэй хубаалдан ябаха гэһэн тангаригай үгэнүүдые хэлэхэ туманъ, архи намнааша, эмхи журамгүй студент бологшо хүбүүн муудa муудаһаар, доошоо унашана. Тиигээд тэрэниие тэлэн, газаашань гартажа хаяна. Клубай гэшүүд бүхэдэлхэйн студентнэрэй «Гаудеамус» гэжэ гимн эршэтэй шангаар дуулана.

«Ургы» кафегэй зал соо суглараһан зуугаад заочнигуудай дунда манай олонациональна совет арадай түлөөлэгшэд байгаа һэн. Түрэл ниислэл хотодомнай заочноор һурадаг Яхадай, Тувын АССР-эй залуушуул клубай гэшүүдые түрэл хэлэн дээрээ амаршалаа. Удаань буряад хубсаһа үмдэһэн илдам сэбэр басаган клубайхидые буряад арадай ёохор хатаржа һургаба. Зал соо ёохорой дуунууд зэдэлбэ.

Ёохорой һүүлээр тэрэ басагантай хөөрэлдэбэбди. Театрай режиссернуудай факультедэй 3-дахи курсын студентка Эля Ертановада заочнигуудай клуб тухай, энэ боложо байгаа үдэшэ тухай һанамжануудтайгаа хубаалдахыень дурадхабабди.

— Үдэшымнай эхин бага унжагайрхаяа һанаа. Тиигэбэшье энэ үдэшэ яһала һонин, аша туһатайшье, хүхюун зугаа наадатайшье болоо гээшэ. Заочнигуудай зохёохы бэлиг шадабариин тоосоото үдэшэнүүд заншалта болохо, мүн клубаймнай ажал ябуулга саашанхидаа улам үргэдхэ, бүри һонирхолтой болохо гэжэ этигэнэб.

Эля Ертановагай хэлэһэн үгэнүүдые дэмжэн, иимэ нэгэ юумэ нэмэжэ хэлэхээр гээшэ. Зүүн-Сибириин соёлой институдай хүтэлбэрилэгшэд, партком, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэг факультедэй деканат, институдай комсомолой комитет заочнигуудай клубые эмхидхэлгэдэ горитойхон туһаламжа үзүүлһэн байна. Иимэ хэрэгтэй эдэбхи үүсхэлые ниислэл хотымнай бэшэшье институдуудай заочнигууд, очноорошье һуража байгаа студентнэр һайшаан дэмжэхэ гэжэ найданабди. Амжалта хүсэнэбди шамда, «Заочник!».

Т. САМБЯЛОВА.

СПОРТ

ТОБШОХОНООР...

БИАТЛОН. Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй һурагша, спортын мастерта кандидат Светлана Переляева СССР-эй ДОСААФ-ай Центральна Комитедэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, биатлоноор Болгариин Боровцы хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадахадаа, командна тоосоогоор илалта туйлаба.

«Хани барисаанай, аха нүхэсэлэй түлөө» гэһэн уряа доро үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ зургаан социалис оронуудай биатлонистнууд хабаадаһан байгаа.

Тэрэнэй амжалтада Буряадай АССР-эй ДОСААФ-ай спортивна клубай тренер Владимир Бусовиков хабаатай юм.

КОНЬКИ. «Буревестник» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Иваново хотодо боложо, Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастерта кандидат Сергей Кокорин 500 метрэй зайда урилдахадаа, Буряадай спортсменүүдэй дундаһаа эгээл һайн саг харуулба — 42,4 секунда.

Конькигаар урилдалгаар «Буревестник» бүлгэмэй Россиин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Уфа хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Улаан-Үдын 41-дэхи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Юлия Баженова 500 метрэй зайда урилдахадаа, 48,8 секунда саг харуулжа, 50-яад конькишадай дундаһаа юһэдэхи һууринда гараба.

ХОККЕЙ. Бүмбэгэтэй хоккейгээр Буряадай АССР-эй кубогта хүртэхын түлөө хахад финалай наадан Шэнэ-Бэрээндэ болобо. Нютагай «Колос» команда республикын оло дахин чемпион «Забайкалец» гэжэ спортклубай хоккеистнүүдтэй уулзахадаа, 4:14 тоотойгоор шүүгдээ.

Хахад финалай хоёрдохи наадaнда Шэнэ-Элхиин «Лесник» прибор-бүтээлгын нэгэдэлэй «Торпедые» 4:3 тоотойгоор илаба. Тиигэжэ республикын кубогта хүртэхын түлөө түгэсхэлэй наадaнда «Забайкалец» болон «Лесник» командаyуд хабаадаха эрхэдэ хүртөө.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Залуушуулай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн Липецк хотын «Юбилейный» гэжэ Спортын ордон соо болобо.

Буряадай багшанарай институдай студент, спортын мастерта кандидат Евгений Сафонов «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй соведэй командын бүридэлдэ орожо мүрысэхэдөө, хоёр метр үндэрые харайһан байна.

Б. МИРОМАНОВ.

ЭРХИМ АРБАН

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай спорт илангаяа эршэмтэйгээр хүгжөөгдэжэ байна. Бүхэсоюзна, мүн уласхоорондыншье мүрысөөнүүдтэ амжалта туйладаг спортсменүүд манайда олон юм. 1985 ондо спортын элдэб зүйлнүүдээр арба гаран түлөөлэгшэд СССР-эй суглуулагдамал командануудай бүридэлдэ ороһон байгаа.

Теэд эдэнэй дундаһаа хэниинь эгээл эрхим түрүү гээшэб? Манай газетын олохон уншагшадые энэ асуудал һонирхуулна. Һаяхан республикын газетэнүүдэй, телевидени болон радиогой, спортивна журналистнууд анкетэ табижа 1985 ондо Буряад орондо хэн эгээл эрхим бэрхэ спортсмен гэжэ тоологдобо гээшэб гэһэн асуудалые шиидхэһэн байгаа.

Уласхоорондын классай спортын мастер **Татьяна Позднякова** эгээл эрхим бэрхэ спортсмен гэжэ тоологдобо. 1500 болон 3000 метрэй урилдаануудта ороной хэдэн удаа чемпионка онсо шэнжэтэй энэ мүрысөөндэ тиимэ бэлэхэнээр түрүү һуури эзэлээ гэхын аргагүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, Геннадий Темников болон Борис Будаев үнгэрэгшэ жэлэй эрхим бэрхэ спортсменэй нэрэ зэргэдэ хүртэхэ ехэ арга боломжотой байба. Имагтал анкетэнүүдэй үрэ дүнгүүдые наринаар тооложо гаргахада, Татьяна бусадһаа олон очко абаһан байха юм.

Позднякова хайшан гэжэ илалта туйлабаб? Ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө, СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө, Европын, дэлхэйн Кубогуудта хүртэхын түлөө мүрысөөнүүдтэ, уласхоорондын наадануудта тэрэнэй амжалтатай һайнаар хабаадаһыень журналистнууд анхаралдаа абаба. Нёдондо жэл Татьяна кроссой урилдаагаар СССР-эй чемпионадта гурбадахи һуури эзэлһэн, дэлхэйн Кубогта хүртэхын түлөө Австралиин Канберре хотодо үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй мүрысөөндэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан, Эстонидо болоһон уласхоорондын мүрысөөндэ шалгараһан, Францида, Япондо болоһон мүрысөөнүүдтэ шангай һууринуудта гараһан байгаа.

1985 ондо **Геннадий Темниковэй** бэлиг шадабари уран хурсаар тобойсо тодорһон байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ тэрэ 5000 метрэй урилдаанда илажа гараа һэн. СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөндэ шалгарба. Тиигэжэ Геннадий Европын болон дэлхэйн Кубогуудта хүртэхын түлөө мүрысөөнүүдтэ оронойнгоо спортын нэрэ хүндые хамгаалха эрхэдэ хүртэһэн байгаа. Асуултануудай үрэ дүнгүүдээр Г. Темников хоёрдохи һуури эзэлбэ. Залуу стайер түрүү һууринда гараха бүхы арга боломжонуудтай гэжэ һанагдана. Магад, тэрэ байгша ондо энэ арга боломжонуудаа бэелүүлжэшье болохо аалам?

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар мэдээжэ барилдаашан **Борис Будаев** гурбадахи һуури эзэлбэ. Тэрэ дүрэ буляалдалгын барилдаагаар манай республикын спортсменүүдэй дундаһаа түрүүлэн СССР-эй чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүнөө тэрэнэй спортивна хайра шагналнуудай баян суглуулбарида гансал дэлхэйн чемпионадай алтан медаль дутана хэбэртэй.

Үшөө нэгэ хүнгэн атлет — спортдо дуратайшуулда үргэнөөр мэдээжэ болоһон уласхоорондын классай спортын мастер **Павел Яковлев** дүрбэдэхи һууринда гараа. Тэрэ уласхоорондын хэдэн ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ яһала һайн үрэ дүнгүүдые харуулһан байгаа. Сэхыень хэлэхэдэ, мүнөө жэлдэ П. Яковлев бүри һайнаар захалба. Тиигэжэ тэрэ СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөндэ 1500 болон 3000 метрэй зайнуудта илажа, ороной чемпион болобо.

Залуу, бэлигтэй бэрхэ барилдаашан **Николай Ивановой** табадахи һууринда гараһаниинь гайхалтайшье бэшэ. Үнгэрэгшэ жэл «Динамо» бүлгэмэй түлөөлэгшэ — баатар хүсэтэй хүбүүндэ мүн лэ урагшатай байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Залуушуулай дунда СССР-эй болон Европын чемпионой нэрэ зэргэнүүдтээ Николай дэлхэйн чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэ нэмэһэн байгаа. Ехэшүүлэй хибэс дээрэ илалта түгэс дабшалтаяа үргэлжэлүүлхыень хүсэнэбди.

Буряадай хүдөө ажахын институдай агрохимическэ факультедэй 2-дохи курсын студентка, спортын мастер **Янжима Цыренжаповагай** мэргэн годлинууд ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ зэбын дуу таталуулжа үргэлжэлһөөр. Нёдондо зун үнгэргэгдэһэн СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөндэ Янжима 50 метрһээ харбахадаа, 337 очко тудажа, дэлхэйн рекорд тогтоогоо һэн. Дэлхэйн рекорд тогтооһон тухай һур харбалгаар уласхоорондын федерациин (ФИТА) президентын гар табилгатай диплом һаяхан тэрээндэ барюулагдаа. Иигэжэ мэргэн харбагша басаганаймнай амжалта тэрэниие зургаадахи һууринда гаргаба бшуу.

Нёдондо жэл Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» командын футболистнуудай яһала урагшатай һайнаар наадаһыень мэдэжэ байгаа аабзат даа. Энэ талаар командын капитан **Сергей Кокорин** ехэ габьяатай юм. Спортивна журналистнууд тэрэниие долоодохи һууринда табиба.

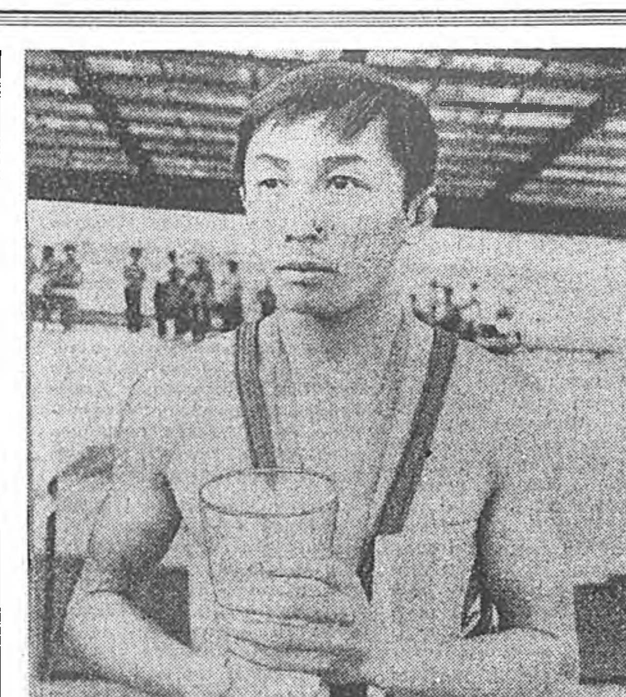
Дүрэ буляалдалгын барилдаанай түлөөлэгшэд — спортын мастернууд **Сергей Замбалов, Лубсан Айсуев** гэгшэд наймадахи, юһэдэхи һууринуудые эзэлбэ. Сергей Якутск хотодо үнгэргэгдэһэн СССР-эй чемпионадта табадахи, харин Лубсан гурбадахи һуури эзэлһэн байгаа. Зүгөөр ВСТИ-гэй студент С. Замбалов Улаан-Баатарта үнгэргэгдэһэн «Интернационал» гэжэ уласхоорондын мүрысөөндэ илалта туйлаһан байха юм.

«Урожай» бүлгэмэй областной соведэй тренер, уласхоорондын классай спортын мастер **Валентина Косульникова** эрхим бэрхэ арбаниие түгэсхэнэ. Тэрэ велосипедээр урилдалгын ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ амжалта туйлаһан байгаа.

Гадна залуушуулай дундаһаа хүнгэн атлетикээр СССР-эй хоёр дахин чемпионка **Т. Гуринова** мүнөө эрхим бэрхэ арбанай тоодо орожо шадаагүй. Гэбэшье тэрэнэй арга боломжонууд ехэ. Эгээл тиимэһээ һаяар тэрэнэй лауреадуудай тоодо орохо байһаниинь арсашагүй.

Спортивна журналистнууд 1985 оной эрхим бэрхэ тренернүүдые элирүүлһэн байгаа. Т. Позднякова, Г. Темников, П. Яковлев гэгшэдые һурган һоридог «Трудовые резервы» бүлгэмэй областной соведэй ахалагша тренер, РСФСР-эй габьяата тренер **Виктор Домнин** тренернүүдэй дундаһаа эрхимлэбэ. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй габьяата тренернүүд **Нима Ивахинов, Геннадий Баймеев** удаадахи һууринуудта гараһан байха юм.

В. БАДМАЕВ,
олоной дунда спорт дэлгэрүүлхэ республикын федерациин түрүүлэгшэ;
Б-М. ЖИГЖИТОВ,
тус федерациин харюусалгата секретарь.

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент В. Плуттын буулгаһан зураг дээрэ дүрэ буляалдалгын барилдаагаар спортын мастер Лубсан Айсуевые харанат. Үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр республикын эрхим арбан спортсменэй тоодо ороһон энэ нүхэрнай мэргэжэл шадабарияа, бэлиг хабаяа элсүүлэн, шэнэ мүрысөөнүүдтэ бэлдэжэ байнхай.

ТҮГЭСХЭЛЭЙ НААДАНУУД

Үйлэдбэриин коллективүүдэй эрэшүүлэй командануудай дунда баскетболоор «Труд» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй түгэсхэлэй наадануудД Закаменск хотодо, Селенгинск һууринда үнгэргэгдэбэ.

Закаменск хотын «Горняк» Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай «Текстильщигтэй» наадаһан байгаа. Талмайн эзэд илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр наадаба. Тиигэжэ тэдэнэр 84:72 тоотойгоор илалта туйлажа, мүрысөөнэй түгэсхэлэй хубида хабаадаха эрхэдэ хүртөө.

Селенгинск һууринай целлюлозо-картоной комбинадай суглуулагдамал команда республикын ниислэл хотын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй баскетболистнуудтай уулзаба. Тиихэдээ түрүүшээр ЦКК-гай спортсменүүд яһала һайнаар наадабашье, саашадаа эршэеэ һуларуулжа, 48:56 тоотойгоор шүүгдэшоо.

С. АФАНАСЬЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүн бүхэндэ хүргэхэ» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Ажалай эршэ шангадхаха. съездын урдахи мүрысөөндэ туйлаһан амжалтаяа батадхаха» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Гол һалбаримнай хонин ажал». «Харюусалгатай хаһа саг гэжэ дэмы нэрлэгдээгүй» — шалгалтын материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Түрүү дүй дүршэл бүгэдэнэй дунда нэбтэрүүлхэ». «Алмагдаһан ресурснууд нөөсэ арга боломжын үндэһэн» — Л. Табалаевай статья. «Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ». Н. Деминой «Ажалай орденуудай кавалер» гэһэн корреспонденци. «Бригадна подряд нэбтэрүүлэгдэнэ». «Зохёохы ёһоор ажалдаа хандахада» —Х. Бадмацыреновэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Сельэнергын» түрүүшын алхамууд» — П. Натаевай статья. «Хүдөөгэй ордонгой нүхэд»—ТАСС-ай материал. «Хилын саанаһаа» — ТАСС-ай материалнуудһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин, тоо, баримта» — суглуулбари. «Спортивна долгин дээрэ» — тобшо мэдээсэлнүүд. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 — Мультфильм. 10.15—«Аяншалагшадай клуб». 11.15—«ГАИ-гай инспектор» — уран һайханай фильм. 12.30—Түбэй телевидениин болон Бүхэсоюзна радиогой ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 13.15—Шэнэ һонин. (13.20 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильм. 16.20 — Совет гүрэнэй болон хуулиин үндэһэ һуури.

Улаан-Үдэ. 17.05—«Бидэ — нэгэдэмэл нацинуудай арадуудбди»—киноочерк. 17.25—«Контакт» гэһэн дамжуулга. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студентнэр дамжуулгада хабаадаха.

Москва. 18.10 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 18.55 — СССР-эй арадуудай VI Спартакиадын хаагдаһан тухай репортаж

Улаан-Үдэ. 19.15 — «Байгал» мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Алмалта, арьбалалта — ниитэ партийна хэрэг». 20.30—Арфануудай квартет наадаха. 20.40 — «Софья Ковалевская». 3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — «Время». 22.35 — Останкинадахи концертын студида академик Д. С. Лихачевтой уулзалга. 00.15 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 16.30 — Баримтата фильм.

Москва. 17.05—«Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ». 17.35 — Оперно концерт.

Улаан-Үдэ. 18.10—Соносхолнууд. 18.20—Киноочерк. 18.40 — Техническэ мэргэжэлэй училищи дүүргэгшэд республикын барилгануудай дээрэ.

Москва. 19.15—«Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.20—Концерт. 21.30—Баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Тайное голосование» —уран һайханай фильм.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-59, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-3340. Заказ № 61. Индекс 04609.